

**Program hospodárskeho rozvoja
a sociálneho rozvoja obce Margecany
na roky 2023-2030**

2023

**Názov dokumentu: Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Margecany na roky
2023-2030**

Územné vymedzenie: Obec Margecany

Spracovateľ: Mgr. Pavol Stano

Dátum schválenia obecným zastupiteľstvom:

Verzia: 1.0

Dokument neprešiel jazykovou korektúrou.

Dokument bol spracovaný v rámci realizácie projektu Podpora regionálneho rozvoja v najmenej rozvinutom okrese Gelnica (kód projektu v ITMS2014+: NFP314011APG4).

Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

Európska únia
Európsky sociálny fond

Obsah

1. Úvod	3
2. Analytická časť.....	4
2.1. Analýza vnútorného prostredia.....	4
2.2. Vonkajšie prostredie a spoločenské trendy	27
2.3. SWOT analýza	27
3. Strategicko-programová časť	31
3.1. Vízia obce Margecany do r. 2030	31
3.2. Ciele a priority rozvoja.....	31
3.3. Merateľné indikátory dosahovania cieľov.....	35
4. Realizačno-finančná časť	36
4.1. Zásobník projektov	36
4.2. Akčný plán	36
4.3. Monitorovanie a vyhodnocovanie PHRSR.....	36
4.4. Spôsob aktualizácie PHRSR.....	37
Použité informačné zdroje	38

1. Úvod

Obec je v zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja subjektom, ktorý je povinný participovať na rozvoji sociálnych, hospodárskych, kultúrnych a environmentálnych procesov a vzťahov, ktoré v nej prebiehajú a ktoré prispievajú k zvyšovaniu jej konkurencieschopnosti, trvalému hospodárskemu rozvoju, sociálnemu rozvoju a územnému rozvoju i k vyrovnávaniu hospodárskych rozdielov a sociálnych rozdielov medzi regiónmi.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (ďalej aj ako „PHRSR“) obce je strednodobým rozvojovým dokumentom v zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja a je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v Národnej stratégii regionálneho rozvoja, pričom zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe rozvoja Košického samosprávneho kraja a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie Margecian.

Plán hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Margecany na roky 2023 – 2030 je pre obec spolu s územným plánom základným rozvojovým dokumentom, ktorý reflektuje súčasnú hospodársko-sociálnu a environmentálnu situáciu v obci, doterajšie trendy vývoja miestnej spoločnosti, očakávaný (prognózovaný) vývoj ako aj názory obyvateľov a volených a výkonných reprezentantov obce Margecany.

PHRSR obce Margecany má byť živý dokument, ktorý reflektuje postupný vývoj v obci a na základe poznatkov z praxe a aktuálnych výziev či potrieb je vhodné ho priebežne vyhodnocovať a v prípade potreby aj aktualizovať.

Cieľom PHRSR Margecian nie je byť všeobjímajúcim dokumentom s vyčerpávajúcou analýzou všetkých parametrov stavu obce a návrhom všetkých možných investičných aktivít v obci vrátane bežnej údržby a starostlivosti o verejné priestranstvá. Zámerom PHRSR je na základe vybraných analytických dát poukázať na najvýznamnejšie výzvy, potreby a príležitosti rozvoja obce a stanoviť hlavné priority a ciele systémového rozvoja obce v strednodobom horizonte. Z dôvodu limitovaných finančných, ale i personálnych kapacít samosprávy nie je efektívne ani realistické stanovenie priveľkého počtu priorít a cieľov, ale potrebné je zamerať sa na najvýznamnejšie potreby a príležitosti obce na základe inteligentnej (smart) špecializácie obce.

PHRSR obce Margecany na r. 2023-2030 sa skladá z troch hlavných častí:

- analytická časť.
- strategicko-programová časť.
- realizačno-finančná časť.

2. ANALYTICKÁ ČASŤ

Analytická časť PHRSR obce Margecany 2023 – 2030 obsahuje analýzu vnútorného a vonkajšieho prostredia rozčlenenú do jednotlivých oblastí, analýzu silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj daného územia ako aj identifikáciu hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia a analýzu vplyvu vonkajšieho prostredia na vývoj situácie v území.

2.1. Analýza vnútorného prostredia

2.1.1. História obce

Margecany

Prvé písomné zmienky o Margecanoch sú z roku 1235. Z nich vyplýva, že dedinka Margecany vznikla v chotári banského mesta Gelnica a jej pôvodný názov sa viaže k názvu tunajšieho kostola Sv. Margity. V priebehu storočí sa názov obce menil, napr. v r.1300 – Senthmargita, r. 1460 – Margythfalwa, r. 1594 – Margecseny, r.1786 - Margetzen, Margitfalwa, Margeczani, r.1863–Margitfalu, r.1907 – Margitfalva, r.1920 – Margecany.

Napriek značnému poklesu obyvateľov následkom morových epidémií v r. 1662 - 1710 boli Margecany na konci 18. storočia už významným územným sídlom. Dokazuje to aj skutočnosť, že mali svoju pečať. Jej vznik je datovaný rokom 1789. Na pečati je zobrazená sv. Margita s tromi margarétami a nápis "Sigil: Communitatis Margithfalva 1789". Uvedená pečať je uchovaná na listine. Roku 1918 postihla obec epidémia "Španielskej chrípky". V roku 1937 bol do obce zavedený elektrický prúd. V roku 1960 sa s obcou administratívne spojila obec Rolova Huta. Odvtedy má obec dve katastrálne územia: Margecany a Rolova Huta.

Rok 1963 bol rokom veľkých zmien. Začalo sa sťahovanie ľudí a výstavba vodného diela Ružín. Pôvodná obec Margecany ležiaca pri sútoku riek Hornád a Hnilec čiastočne zanikla v r.1970. Z pôvodných Margecian sa do dnešných čias zachoval len rímskokatolícky Kostol sv. Margity, železničná stanica, železničné bytovky, niekoľko rodinných domov nachádzajúcich sa nad zátopovým pásom, časť obce Rolova Huta a Vápenka Margecany. Koncom 70-tych a začiatkom 80-tych rokov 20. storočia občania svojpomocne realizovali výstavbu kultúrneho domu a obecného úradu, kde dnes sídli okrem obecného úradu aj kino Družba a obecná knižnica.

Rolova Huta

Začiatky osídľovania osady Rolova Huta nemeckými osadníkmi siahajú do r. 1597 za účelom zhutnenia medených rúd. Pozýval ich Anton Roll (1537 – 1612), ktorý vlastnil majetky v Bajerove, Žipove a Rolovej Hute.

Už v 16. storočí mala Rolova Huta medzi banskými mestami významné postavenie, ktoré zabezpečila Rollova rodina. V polovici 18. storočia ďalší z rodu Rollovcov, Anton, ťažil medenú rudu v údolí Hornádu poniže Margecian, kde dal na spracovanie rudy postaviť hutu. Osadníci založili obec, ktorá sa podľa huty nazývala Fönixhuta až do roku 1919. Bola to samostatná politická obec. V roku 1951 sa výstavbou Trate družby v Rolovej Hute začala výstavba staveništného zariadenia, postavili sa dielne na opravu strojov, ubytovacie domy pre robotníkov, jedáleň s kuchyňou a kultúrnou miestnosťou, čítareň, knižnica a kino. Bol zriadený obchod s textilom, obuvou, potravinami a iným spotrebným materiálom, sídlila tam stála lekárska pohotovosť a jeden praktický i zubný lekár. Ordinácie boli veľmi dobre vybavené, mali aj röntgenový prístroj.

V súčasnosti v Rolovej Hute zostala len železničná budova – dnes Margecany-zastávka. Všetky pôvodné budovy, kaštieľ, kaplnka a 12 rodinných domov bolo asanovaných z dôvodu výstavby vodnej priehrady Ružín.

2.1.2. Geografická poloha

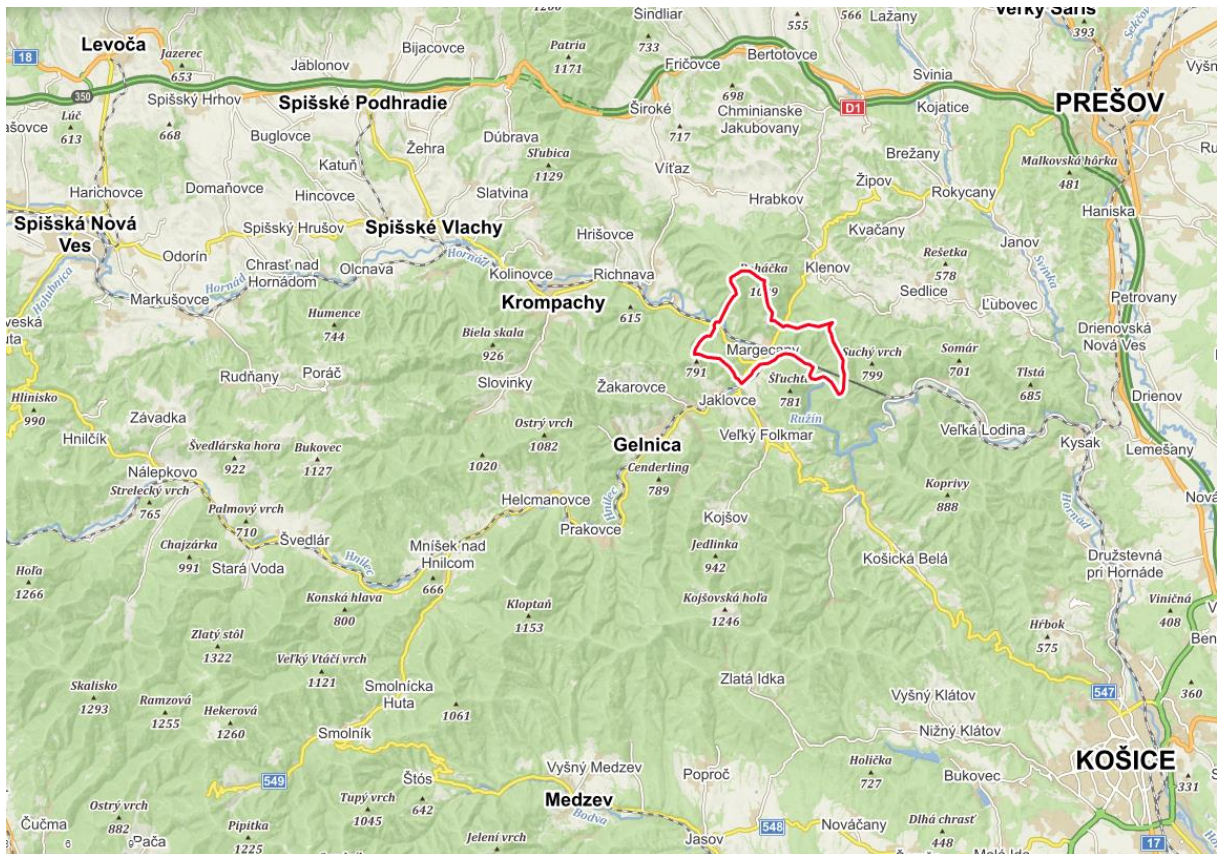
Obec Margecany sa nachádza pri sútoku riek Hornád a Hnilec na ľavom brehu Ružínskej priehrady vo výške 330 m n. m. Najvyššie miesto leží v severovýchodnom výbežku Čiernej hory, je to Roháčka s nadmorskou výškou 1.028 m n. m. Najnižšie miesto 320 m n. m. sa nachádza na nive Hornádu pri Ružínskej priehrade.

Margecany predstavujú významnú obec v okrese Gelnica v Košickom kraji. Ležia excentricky v severovýchodnej časti okresu na križovatke hlavných ciest č. 546 Prešov - Nálepkovo a č. 547 Košice – Spišské Podhradie. Majú dôležitú polohu na železničnej trati č. 180 Košice - Žilina - Bratislava, ku ktorej sa pripája železničná trať č. 170 (tzv. stredoslovenská magistrála) Zvolen - Margecany.

Kataster Margecian susedí na severe s chotárom Miklušoviec, Klenova a Hrabkova, na juhu a juhozápade hraničí s obcou Jaklovce a na západe s Kluknavou. Východnú hranicu má spoločnú s Malou Lodinou, konkrétne jej katastrálnym územím Ružín.

Celková rozloha obce Margecany je 1 764,4 ha.

Obrázok 1: Poloha obce

Zdroj: Mapy.cz, 2023

2.1.3. Prírodná a environmentálna charakteristika

Geomorfologické podmienky

Kataster obce sa nachádza prevažne v geomorfologickej oblasti Slovenské rudohorie – prevažne v celku Čierna hora a iba malý výbežok na juhozápade patrí do Volovských vrchov. V rámci celku Čierna hora je územie členené do dvoch podcelkov – katastrálne územie Margecany patria do podcelku Roháčka a katastrálne územie Rolova Huta do podcelku Bujanovské vrchy.

Prírodná pamiatka Margecianska línia je vyhlásená na ochranu skalnej steny, ktorá odkrýva jednu z najvýznamnejších tektonických línií Západných Karpát. Oddeľuje horniny Gemerika (bridlice a fylitické bridlice) od hornín Veporika (svory a svorové fylity). Za prírodnú pamiatku bola vyhlásená v roku 1992 o rozlohe 4 385 m² so 4. stupňom ochrany. Skalná stena v záreze štátnej cesty tvorí hranicu medzi geomorfologickými celkami Volovské vrchy a Čierna hora.

Klimatické podmienky

Podľa klimatického členenia SR (Atlas krajiny SR, 2002), patrí územie obce Margecany do miernej teplej až chladnej oblasti. Podstatná časť územia patrí do mierne chladného okrsku (C1) s teplotou v júli 12°C až 16°C. Severovýchodná časť územia spadá do mierne teplej oblasti s okrskom (M2) mierne teplého, mierne vlhkého so studenou zimou, dolinový/kotlinový s teplotou v januári menej ako 5°C a v júli viac ako 16°C.

Priemerná ročná teplota vzduchu sa na základe dlhodobých pozorovaní (1961 - 1990) pohybuje od záporných hodnôt až po +9°C, priemerné ročné úhrny zrážok na základe dlhodobých pozorovaní (1961 - 1990) sa v závislosti od nadmorskej výšky pohybujú v intervale od 600 mm do 800 mm. Tieto priemerné namerané dáta z 2. polovice 20. storočia sa však budú v súčasnosti a blízkej budúcnosti mierne líšiť a výraznejšie medziročne kolísať z dôvodu dopadov zmeny klímy.

Zmena klímy

Dopady zmeny klímy sa v Margecanoch budú prejavovať ako vlny horúčav, dlhodobé obdobia sucha, veterné smršte a prívalové zrážky (dažďové alebo snehové). Prejavy zmeny klímy majú negatívne dôsledky v nasledovných kľúčových oblastiach: zdravie obyvateľstva, kvalita obytného/pracovného prostredia a stav technickej infraštruktúry.

Ohrozením sú najmä častejšie a dlhobojšie vlny horúčav v letnom období, ktoré negatívne vplyvajú na zdravotný stav obyvateľov obce, najmä na seniorov a malé deti. Zvyšovanie teploty má dopad aj na vodné plochy. Vo VN Ružín sa vplyvom zvyšujúcich sa letných teplôt častejšie a v skôr v priebehu leta premnožujú riasy, sinice a baktérie.

Klimatická zmena v oblasti zrážok sa týka vo zvyšovaní nepravidelnosti období dažďov a sucha, ktoré negatívne ovplyvňujú celú krajinnú štruktúru. Dlhšie obdobia sucha (napr. ako v lete 2022) majú v kombinácii s manipulačnými poriadkami VN Ružín a VN Palcianska Maša (ktorá napája rieku Hnilec) vplyv na znižovanie množstva vody v rieke Hnilec, znižovanie zásob pitnej vody v Hnileckej doline a pokles hladiny vody vo VN Ružín, čo má negatívny dopad na kvalitu života v obci Margecany.

Prívalové zrážky prichádzajú zvyčajne po dlhých obdobiach sucha. Zem je vyprahnutá a nedokáže v krátkom časovom horizonte absorbovať obrovské množstvo vody. Prívalové zrážky môžu vyvolať potenciálnu vodnú eróziu na poľnohospodárskej pôde. Ešte väčším rizikom sú záplavy, ktoré môže v prípade prívalových zrážok spôsobiť vodný tok, pretekajúci územím obce. V obci toto nepravidelné striedanie môže mať negatívny vplyv na lesné ekosystémy, pôdu, lúky a pasienky, záhrady a taktiež na verejnú zeleň.

Silné vetry až víchrice majú negatívny dopad najmä na vysokú zeleň, ktorá nie je chránená pred ich priamym vplyvom. Ďalším problémom je erózia pôdy, resp. odnášanie organickej hmoty a živín. Tie sa potom dostávajú napr. do vodných tokov a môžu spôsobiť ich zanesenie. Rizikom je taktiež poškodzovanie stavieb, najmä poškodenie striech a strešných krytín, či poškodenie otvorových konštrukcií letiacimi objektami, či padnutými stromami.

Hydrologické pomery

Dominantným vodným prvkom Margecian je Vodná nádrž Ružín, ktorá začína na sútoku riek Hornád a Hnilec.

Ružín je priehradná nádrž, resp. sústava vodných diel Ružín I. a Ružín II. Hlavným účelom sústavy vodných diel je zabezpečiť vodu pre priemysel v oblasti Košíc, vylepšovanie prietokov, s cieľom zlepšiť čistotu vody v toku, výroba elektrickej energie a čiastočná protipovodňová ochrana územia pod priehradou. Nádrž je využívaná aj na rekreačné účely. Vodná nádrž má zásobný objem 45,3 miliónov kubických metrov a zatopená plocha je 3,9 štvorcových kilometrov. Dĺžka priehrady je 14 kilometrov, šírka sa pohybuje v rozmedzí cca 50-150 metrov a maximálna hĺbka dosahuje až 54 m (pri priehradnom múre).

Vplyv klimatických zmien, najmä zvyšovanie teploty a predlžovanie období sucha sa negatívne prejavuje aj na stave VN Ružín. Z dôvodu zvyšujúcich sa letných teplôt dochádza k prehrievaniu vody a premnoženiu siníc a rias už v polovici leta, čo znižuje kvalitu vody a rekreačný potenciál nádrže. Dlhé obdobie sucha (ako napr. v r. 2022) spôsobujú aj výrazné znížovanie hladiny Ružína, nakoľko manipulačný poriadok VN Ružín vníma ako primárnu potrebu zásobovanie vodou priemysel v Košiciach a výrobu elektrickej energie a neupravuje prietok Ružína aktuálnym environmentálnym podmienkam.

Vodným rokom lokálneho významu je potok Bystrá, ktorý pramení pod vrchom Roháčka a preteká záhradkárskou oblasťou Bystrá a vlieva sa následne do VN Ružín za areálom Počkej Beach. V minulosti sa na potoku opakovali lokálne povodne, preto obec v r. 2014 na spodnom toku vodného toku realizovala protipovodňové opatrenia úpravou a zregulovaním brehov potok.

Lokálny význam pre časť obce Rolova Huta má potok Veščeník, ktorý pramení nad Rolovou Hutou pri vrchu Kušnierka. Význam Veščeníka spočíva najmä v tom, že je zdrojom vody pre väčšinu obyvateľov Rolovej Hut. Potok zároveň preteká cestným podjazdom popod železnicu, ktorý je jedinou prístupovou cestou k obydliam v hornej časti Rolovej Hut. Avšak v časoch jarných či privalových povodní sa zvykne vodný tok vybrežiť a zalívať tento cestný podchod.

Pôdne pomery

Pôdy riešeného územia sa vyznačujú pestrosťou, ktorá sa odzrkadľuje v zastúpení viacerých typov a druhov pôd. Pôdy na svahoch sú plytšie a ľahšie ako v depresných polohách a údoliach, kde sú splavované jemné čiastočky. Na území obce sú najviac zastúpené nasledujúce pôdne typy: kambizeme (rôzne podtypy), podzoly, pseudogleje a výrazne kontaminované pôdy (kambizeme kontaminované najmä banskými exhalátmi, napr. magnezitové exhaláty). Podľa zrnitostných tried prevažujú pôdy hlinité a piesčito-hlinité druhy so strednou priepustnosťou. Ide zväčša o pôdy veľmi silno kyslé až silno kyslé.

Pôdy posudzovaného územia obce Margecany sú antropogénne ovplyvnené, premenené. Sú plošne kontaminované, ide o pôdy, v ktorých je obsah rizikových prvkov (As, Ba, Cr, Cu, Hg, Ni, Pb, V). Riziko kontaminácie rastlinnej produkcie ťažkými kovmi je vysoké, s veľmi silne obmedzeným využívaním (odporúča sa využívanie pôdy na TTP, neodporúča sa pestovanie plodín veľmi citlivých na príjem ťažkých kovov).

Z hľadiska výskytu potenciálnych zosuvných území sa kataster Margecian nachádza v oblasti tretieho rádu, v ktorej sa nestabilné tvary vyskytujú výnimočne, sú tu zväčša stabilné tvary pohorí so zvyškami plošinatého reliéfu. Náchylnosť územia na zosúvanie je slabá.

Zeleň v obci

Zeleň je možné rozčleniť na zeleň v intraviláne a zeleň, ktorá je súčasťou extravilánu územia obce. V zastavanom území prevláda, vzhľadom na charakter obce s dominantnou funkciou bývania, súkromná zeleň záhrad. Tá je tvorená kombináciou nízkej a vysokej zelene, ktorá plní najmä rekreačnú a produkčnú funkciu.

Verejná zeleň sa nachádza popri miestnych komunikáciách, kde plní najmä segregáciu funkciu, t. j. oddeľuje cestné komunikácie od domov, príp. chodníkov. Väčšinou ide o nízku zeleň v podobe trávnatých porastov. Medzi významnejšiu verejnú zeleň môžeme zaradiť park pri pomníku padlých v druhej svetovej vojne, stromovú alej na ulici Školská.

Na území extravilánu obce majú okrem agátu (*Robinia pseudoacacia*) značný podiel vo vegetácii ruderalne spoločenstvá a **invázne druhy rastlín**, z ktorých najvýznamnejšie sú hviezdnik ročný (*Stenactis annua*), netýkavka malokvetá (*Impatiens parviflora*), baza chabzdová (*Sambucus ebulus*), zlatobyľ obrovská (*Solidago gigantea*), zlatobyľ kanadská (*Solidago canadensis*), slnečnica hlúznatá (*Helianthus tuberosus*), okolo Hornádu VN Ružín a železničnej trate sa šíri pohánkovec japonský (*Fallopia japonica*) a ježatec laločnatý (*Echinocystis lobata*).

Ochrana prírody

V riešenom území nie je vyhlásené žiadne veľkoplošné chránené územie národnej siete v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. a len jedno maloplošné chránené územie národnej siete. Maloplošným chráneným územím je Prírodná pamiatka Margecianska línia, ktorá patrí do 4. stupňa ochrany a cieľom je ochrana skalnej steny, ktorá odkrýva jednu z najvýznamnejších tektonických línií Západných Karpát, ktorá tvorí hranicu medzi geomorfologickými celkami Volovské vrchy a Čierna hora. Do východnej časti riešeného územia zasahuje jedno územie európskej siete NATURA 2 000 - chránené vtáčie územie (SKCHVU 036) Volovské vrchy. Cieľom je zabezpečenie priaznivého stavu biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov bociana čierneho, ďatľa bieločrptého, ďatľa čierneho, ďatľa prostredného, ďatľa trojprstého, hrdličky poľnej, jariabka hôrneho, krutihlava hnedého, kuvika kapcavého, kuvika vrabčieho, muchárika bielokrkého, muchárika červenohrdlého, muchára sivého, orla krikľavého, orla skalného, penice jarabej, prepelice poľnej, rybárika riečného, sovy dlhochvostej, strakoša červenochrptého, tetra hlučáňa, tetra hoľniaka, včelára lesného, výra skalného a žlny sivej a zabezpečenia podmienok ich prežitia a rozmnožovania. Jedná sa o výmerou najväčšie navrhované chránené vtáčie územie Slovenska, ktoré je tvorené biotopmi ihličnatých, listnatých a zmiešaných lesov.

V zmysle Regionálneho územného systému ekologickej stability okresu Gelnica z r. 2019 sa na území Margecian nachádza biokoridor nadregionálneho významu NRBk3 Čierna hora – Branisko a biocentrum regionálneho významu RBc1 Roháčka, biokoridor regionálneho významu RBk1 Hnilecké vrchy, biocentrum nadregionálneho významu NRbC2 Humenec, hydrický biokoridor nadregionálneho významu NRBk4 Alúvium rieky Hornád (vrátane VN Ružín), hydrický biokoridor regionálneho významu RBk6 Alúvium rieky Hnilec.

V území sa nenachádzajú žiadne vyhlásené chránené stromy. Pri ceste Margecany – Klenov sa nachádzajú jedince drevín, ktoré vyhovujú parametrom na vyhlásenie za chránený strom. Ide o dvojkmenného jedinca javora poľného (*Acer campestre*) s priemerom hrubšieho kmeňa cca 70 cm a hrušku planú (*Pyrus pyraeaster*) s priemerom kmeňa cca 70 cm.

Environmentálne stresory

Na území obce Margecany sa nachádzajú 2 evidované **environmentálne záťaže**. Prvou je potvrdená environmentálna záťaž Rušňové depo, Cargo a.s. (SK/EZ/GL/1879) s vysokou prioritou. Druhou je rekultivovaná lokalita Skládky KO (SK/EZ/GL/1222), ktorá sa nachádza v blízkosti zberného dvora.

Podľa **Registra skládok odpadov** sú v obci identifikované celkom štyri skládky odpadov a to: upravená skládka s registračným číslom 8052 nad cestným podjazdom železničnej trate v Rolovej Hute, upravená skládka s registračným číslom 8053 na juhovýchodnom okraji zastaveného územia Rolovej Hut, upravená skládka s registračným číslom 8055 v lokalite zberného dvora, opustená skládka bez prekrytia s registračným číslom 8056 popri ceste II/547 pred autobusovou zastávkou Margecany, cintorín.

Negatívny vplyv na životné prostredie má aj priebežne **naplavovaný komunálny odpad** z riek Hornád a Hnilec, ktorý pláva na vodnej hladine VN Ružín a zachytáva sa v brehových porastoch na území obce. Ako reakcia na vysoké množstvá naplavovaného odpadu bola OZ Ružínska priehrada osadená norná stena za ústím riek Hornád a Hnilec, ktorá zachytáva väčšiu časť plávajúceho odpadu. Odpad zachytený na nornej stene je pravidelne vyzbieraný vďaka dobrovoľníkom a likvidovaný správcou toku. Dobrovoľnícky sektor taktiež zabezpečuje priebežné čistenie brehov Ružína od zachyteného odpadu. Aktívny občania z Margecian, ale aj širšieho okolia tým supľujú povinnosti správcu vodného diela ako aj samosprávy.

Dlhoročná banská a upravárenská činnosť je zdrojom **znečistenia riek**, ktoré sa prejavuje ich dlhodobým zaťažením ťažkými kovmi. Toky sa týmto zaraďujú do IV. a V. triedy kvality v skupine mikropolutantov. Znečistenie riečnych sedimentov a povrchového toku je spôsobené intenzívnou priemyselnou činnosťou, ťažbou nerastných surovín a ich spracovaním v povodiach prítokov do VD Ružín. V riečnych sedimentoch sú zvýšené koncentrácie kovov: ortuť, meď, nikel, zinok kadmium, kobalt, olovo a iné, pričom niektoré z nich sú nadlimitné.

Výsledkom **hodnotenia environmentálneho rizika prítomného v dnových sedimentoch VN Ružín** je, že sa predpokladá aktuálne riziko z prítomnosti znečistenia vo forme obsahu arzénu a ortuti (pre Hornádske rameno) a antimónu (pre Hnilecké rameno). Dnové v jednotlivých riečnych ramenách VN Ružín sú hodnotené ako rizikové z hľadiska ohrozenia kvalitatívneho stavu životného prostredia, predovšetkým v ukazovateľoch Sb (antimón) a Cu (meď). K negatívnemu ovplyvňovaniu kvality povrchovej vody dochádza iba minimálne. Dermálne zdravotné riziká sú málo pravdepodobné. Zdravotné riziko prehltnutím znečisťujúcich látok (kovov) prítomných v dnových sedimentoch a povrchovej vode nepredstavuje takmer žiadne ohrozenia zdravia. Bezprahové (karcinogénne) účinky pre detskú populáciu vyplývajú z prítomnosti arzénu v dnových sedimentoch Hornádskeho a Hnileckého ramena, ktorý sa náhodným požitím môže dostať do organizmu. Existuje potenciálne nekarcinogénne zdravotné riziko vyplývajúce z konzumácie rýb ulovených vo vodnej nádrži pre rybárov (v prípade ktorých sa predpokladá väčšia konzumácia rýb), predovšetkým z dôvodu vysokého obsahu ortuti.

Najvýznamnejším zdrojom **znečistenia ovzdušia**, ktorý má vplyv na územie obce sú predovšetkým KOVOHUTY, a. s. Krompachy, ktoré svojou výrobou sú znečisťovateľom vzduchu v blízkom okolí. Priamo na území obce evidujeme znečisťovateľov: Vápenka Margecany a ďalších menších znečisťovateľov. Významným zdrojom znečistenia ovzdušia v zimnom období je zimný posyp ciest a vykurovanie

domácností tuhými palivami. Zvýšená prašnosť v letnom období pochádza zo znečistených komunikácií a z prevádzky motorových vozidiel.

Na území obce sa nachádzajú tieto významné **zdroje hluku**, ktoré prechádzajú intravilánom obce a ktoré majú líniový charakter - automobilová doprava na komunikácii II. triedy č. 546 a železničná doprava na trati Žilina - Košice a na trati Margecany - Červená skala.

Využitie krajiny

Súčasná krajinná štruktúra riešeného územia je charakteristická veľkým podielom lesných plôch, čo výrazne posilňuje ekologickú stabilitu územia. Lesné pozemky so súvislou lesnou pokrývkou sú lokalizované do svahovitých častí územia obce, najmä v juhozápadnej časti obce, v severnej časti obce v okolí Roháčky a na takmer celom katastrálnom území Rolova Huta. Z dôvodu svahovitosti a kontaminácie pôdy sa väčšina poľnohospodárskej pôdy využíva na nízkoproduktívnym spôsobom ako trvalé trávne porasty.

Celková rozloha územia obce je 1 761,4 ha, z toho poľnohospodárska pôda tvorí cca 142,1 ha a nepoľnohospodárska pôda 1 619,3 ha.

Štruktúra poľnohospodárskej pôdy:

- orná pôda: 3,6 ha,
- záhrady: 15,3 ha,
- trvalé trávne porasty: 123,3 ha.

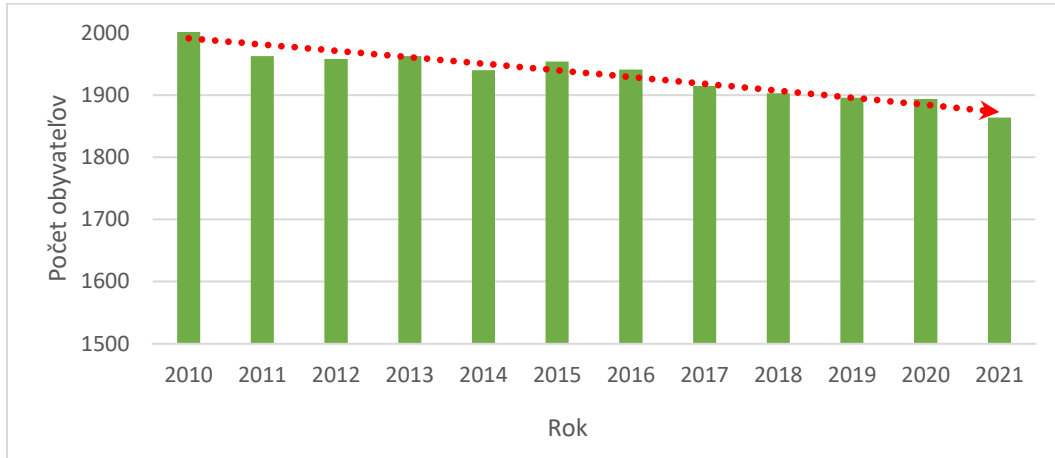
Štruktúra nepoľnohospodárskej pôdy:

- lesné pozemky: 1 338,7 ha,
- vodné plochy: 91,8 ha,
- zastavané plochy a nádvoria: 128,8 ha,
- ostatné plochy: 59,9 ha.

2.1.4. Demografická charakteristika obce

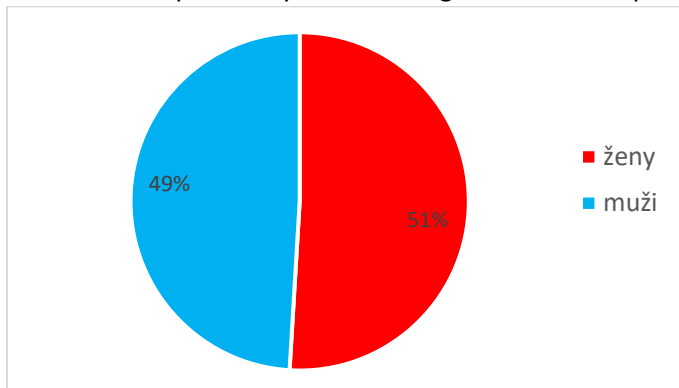
Od roku 1880 do roku 1950 bol počet obyvateľov obce relatívne stabilizovaný. Výraznejšie začal stúpať až na prelome päťdesiatych a šesťdesiatych rokov dvadsiateho storočia. Nárast počtu obyvateľov spôsobilo prisťahovalectvo do presťahovaných Margecian z dôvodu výstavby VN Ružín, ako aj spojenie s obcou Rolova Huta. Vrchol v počte obyvateľov dosiahla obec v r. 1998 na úrovni 2098 obyvateľov. Následne však nastalo obdobie poklesu počtu obyvateľov, ktoré pokračuje až do súčasnosti (Graf 1). Toto obdobie poklesu počtu obyvateľov bolo prerušené v r. 2002-2010, kedy bol počet obyvateľov relatívne stabilný. V roku 2021 malo trvalý pobyt v obci Margecany prihlásených 1864 obyvateľov, z toho 51 % tvorili ženy a 49 % muži (Graf 2).

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Margecany v r. 2010 – 2021.

Zdroj dát: Štatistický úrad SR, r. 2023

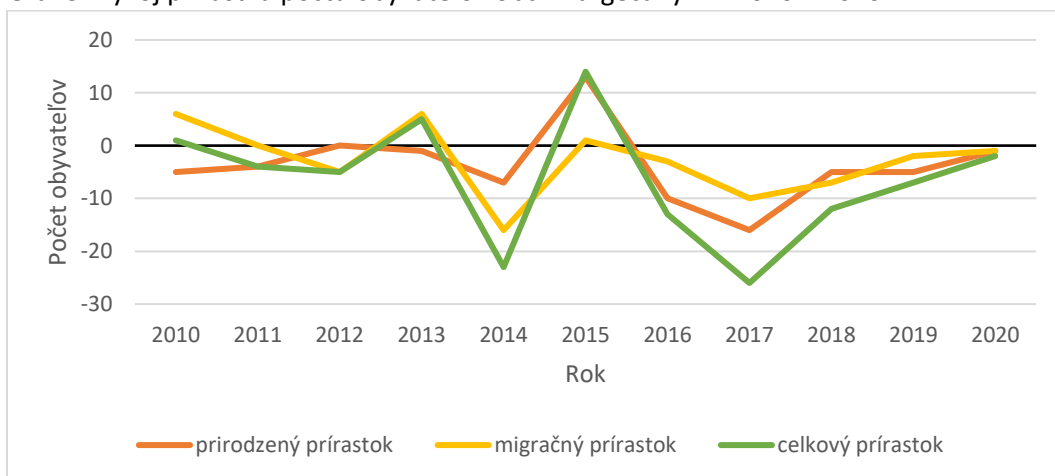
Graf 2: Podiel počtu obyvateľov Margecian v r. 2020 podľa pohlavia

Zdroj dát: Štatistický úrad SR, r. 2023

Ako je vidno na Grafe 3, na celkový prírastok (resp. skôr úbytok) obyvateľ Margecany v jednotlivých rokoch mal mierne vyšší vplyv prirodzený prírastok (úbytok), avšak predstavuje faktor postupného kontinuálneho úbytku počtu obyvateľov obce. Na celkový úbytok počtu obyvateľov má však takmer rovnaký vplyv aj migračný úbytok, pričom aj pri tomto ukazovateli je zjavným trendom väčší počet vystáňovaných ako prisťahovaných v obci Margecany.

Graf 3: Vývoj prírastku počtu obyvateľov obci Margecany v r. 2010 – 2020

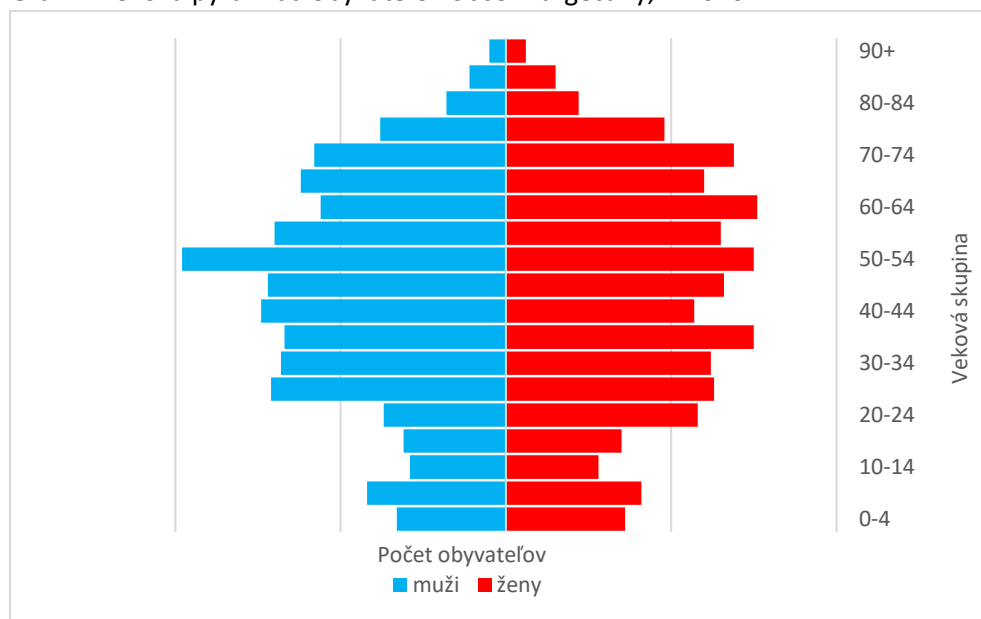

Zdroj dát: Štatistický úrad SR, r. 2023

Z pohľadu potreby zabezpečenia sociálnych služieb je okrem trendu vývoja počtu obyvateľov dôležité rozdelenie počtu obyvateľov na jednotlivé vekové skupiny. Medzi najohrozenejšie skupiny obyvateľov, ktoré bývajú odkázané na sociálne služby, patria najmä seniori, neúplné rodiny, nezaopatrené deti a zdravotne znevýhodnení obyvatelia.

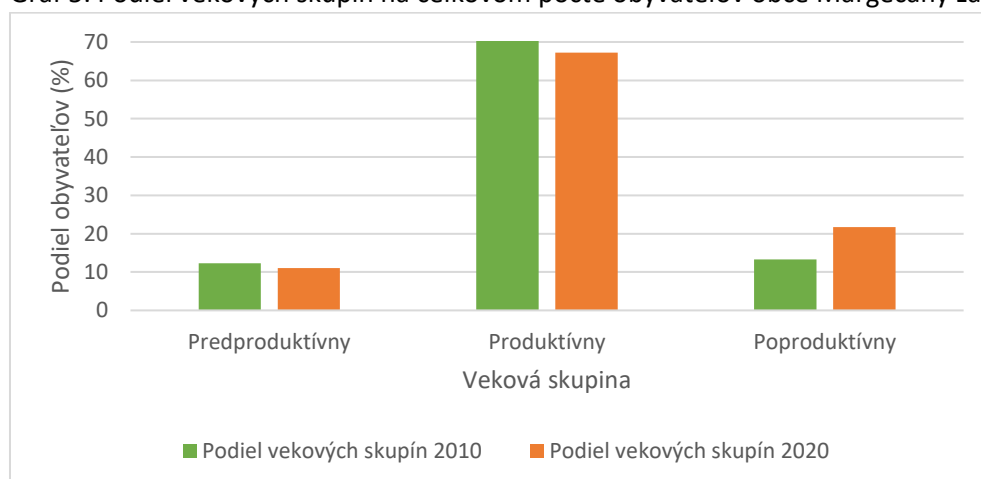
Seniori (65+) v súčasnosti tvoria takmer 22 % obyvateľov (viď Graf 5), čo je výrazne nad priemer celého Slovenska (17 %). Ich podiel na obyvateľoch obce však výrazne stúpa (v r. 2010 cca 13,3 %), pričom sa predpokladá ďalší výrazný nárast podielu tejto vekovej skupiny (viď Graf 9). Za posledných 10 rokov je najstabilnejšia skupina predproduktívneho obyvateľstva (0-14 r.), pri ktorej je pokles za 10 rokov len cca 1,2 percentuálneho bodu na úroveň 11 %, pričom sa očakáva stabilizácia podielu mladých na celkovom počte obyvateľov v ďalšom období.

Graf 4: Veková pyramída obyvateľov obce Margecany, r. 2020

Zdroj dát: Štatistický úrad SR, r. 2023

Graf 5: Podiel vekových skupín na celkovom počte obyvateľov obce Margecany za r. 2010 a 2020

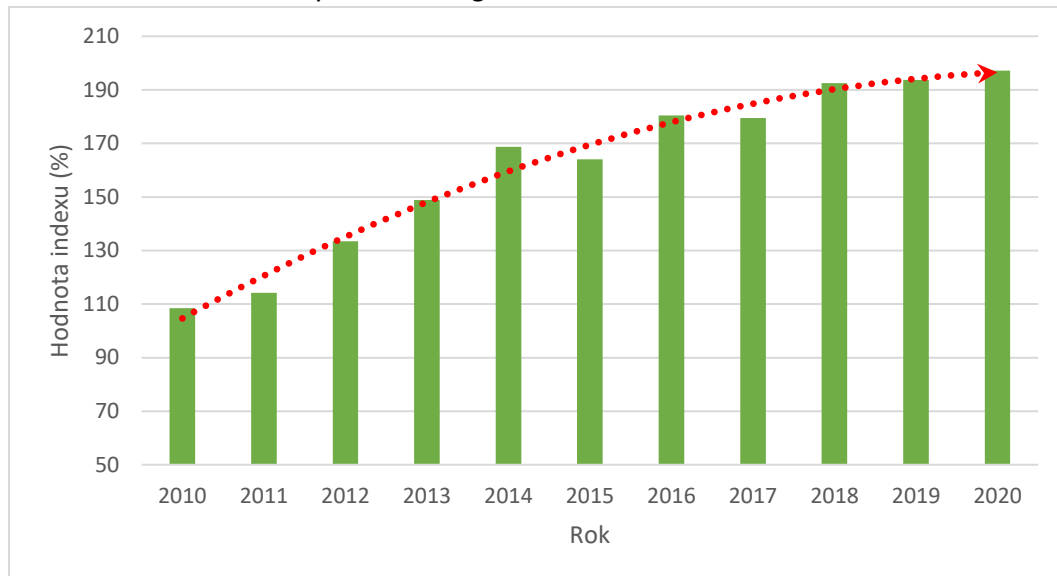

Zdroj dát: Štatistický úrad SR, r. 2023

Na trend postupného starnutia obyvateľstva Margecian poukazuje aj index starnutia obyvateľov (Graf 6), ktorý vyjadruje počet obyvateľov vo veku 65+ rokov pripadajúcich na 100 osôb vo veku 0-14 rokov. Na pomery Slovenska je populácia veľmi výrazne starnúca s hodnotou indexu starnutia na úrovni až

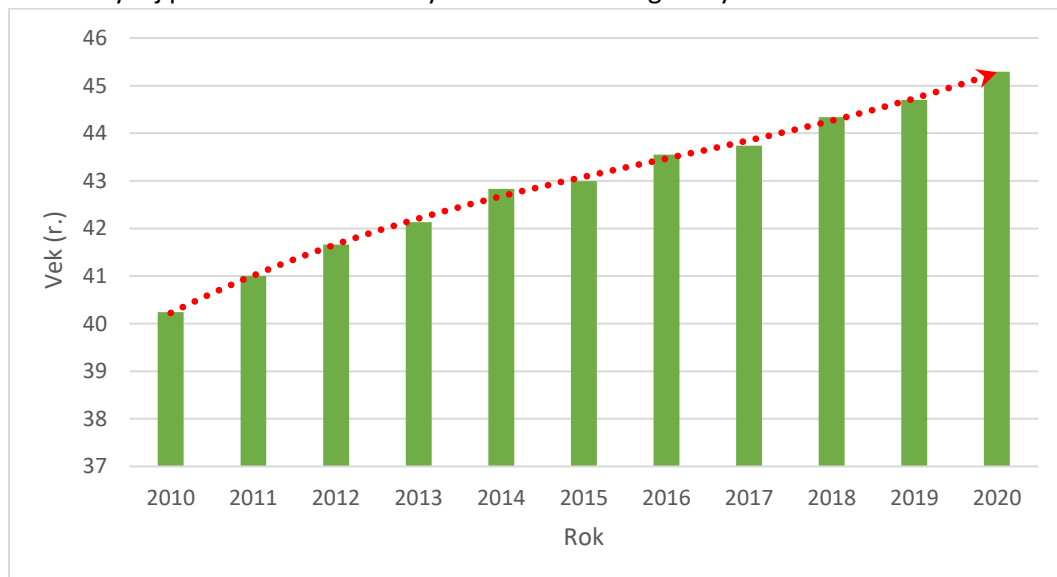
197 % (priemer za SR v r. 2020 bol 107 %). Postupné starnutie obyvateľstva sa prejavuje aj v postupnom náraste priemerného veku obyvateľov obce, ktorý kontinuálne rástol a len za ostatných desať rokov stúpil až o 5 rokov, na 45,29 rokov v r. 2020 (Graf 7).

Graf 6: Index starnutia obyvateľov Margecian v r. 2010 – 2020

Zdroj dát: Štatistický úrad SR, r. 2023

Graf 7: Vývoj priemerného veku obyvateľov obce Margecany v r. 2010 – 2020

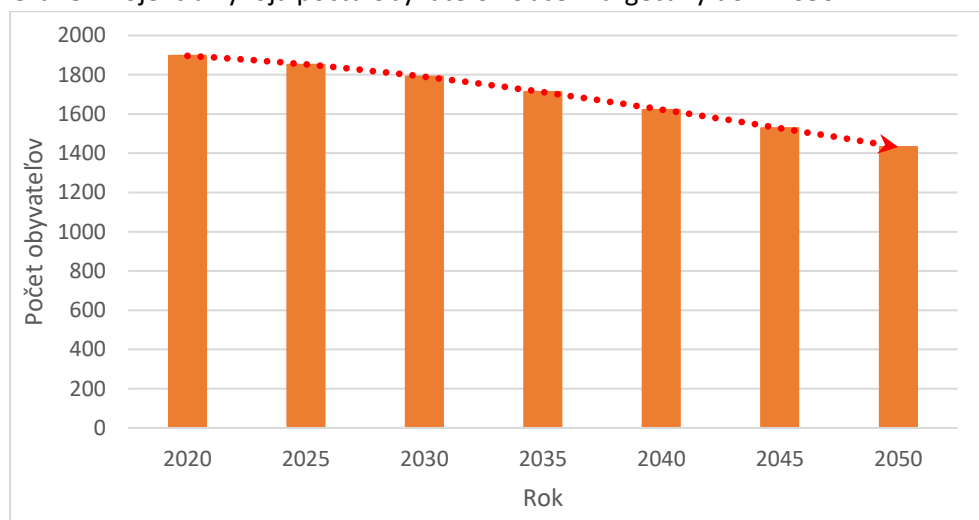

Zdroj dát: Štatistický úrad SR, r. 2023

Pre strednodobé a dlhodobé plánovanie rozvoja obce a potreby sociálnych služieb pre obyvateľov obce je nevyhnutné poznať pravdepodobný vývoj počtu a zloženia obyvateľstva v nasledujúcich rokoch. Pre lepšie porozumenie aktuálne prebiehajúcich demografických trendov, bola spracovaná projekcia vývoja počtu obyvateľov a ich vekového rozloženia výhľadovo pre roky 2030 a 2050. Pri spracovaní projekcie sa vychádzalo z aktuálnych celospoločenských trendov na Slovensku so zanedbaním migrácie obyvateľstva (z/do obce). Keďže aj tieto celospoločenské trendy sa v priebehu času menia, nemožno spracovanú projekciu interpretovať ako predpokladaný vývoj obyvateľstva na vybrané obdobie vo všeobecnosti, ale len v intenciách súčasne platných demografických trendov. Teda, aký by bol vývoj obyvateľstva pri zachovaní súčasných trendov.

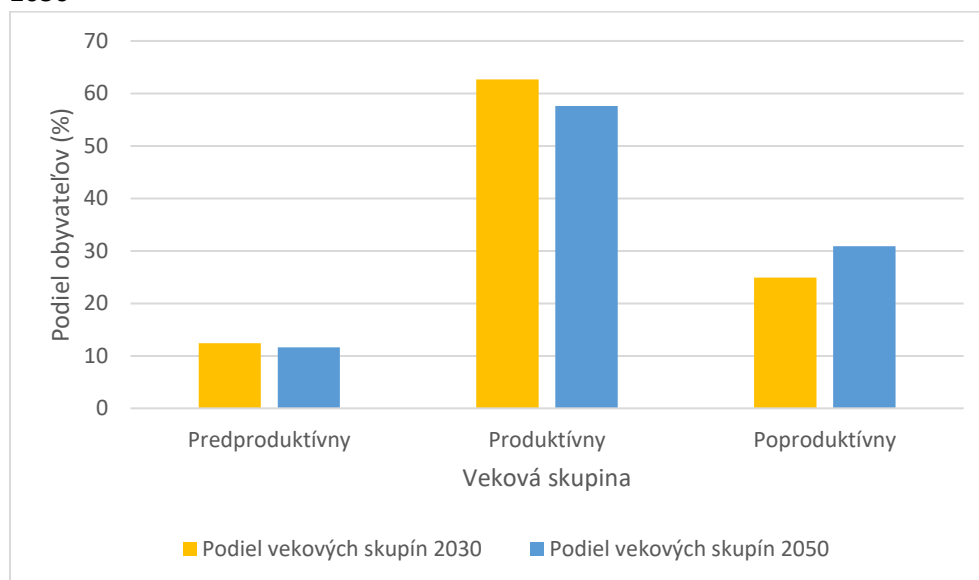
Pri súčasných demografických trendoch prirodzeného prírastku (resp. skôr úbytku) obyvateľov je možné predpokladať postupné znižovanie počtu obyvateľov obce na úroveň takmer 1 791 obyvateľov v r. 2030 a až na 1 432 obyvateľov v r. 2050. Zároveň sa predpokladá stabilizácia počtu predproduktívneho a značný pokles produktívneho obyvateľstva, a zároveň výrazný nárast podielu obyvateľov v dôchodkovom veku (v r. 2030 na 25 % a v r. 2050 až na 31 %). To sa odrazí na zvýšenej potrebe obyvateľov na zabezpečenie zdravotnej a sociálnej starostlivosti pre narastajúcu skupinu seniorov. To si bude vyžadovať zvýšené financie aj z pozície obce na zabezpečenie potrebných služieb a kvalitných životných podmienok pre svojich obyvateľov.

Graf 8: Projekcia vývoja počtu obyvateľov obce Margecany do r. 2050

Zdroj: vlastné spracovanie na základe dát ŠÚ SR, r. 2023

Graf 9: Projekcia podiel vekových skupín na celkovom počte obyvateľov obce Margecany v r. 2030 a 2050

Zdroj: vlastné spracovanie na základe dát ŠÚ SR, r. 2023

Pri analýze obyvateľstva obce treba pozornosť venovať aj vybraným skupinám, ktoré môžu patriť medzi najohrozenejšie či už z ohľadu zdravotného stavu, sociálneho postavenia či izolácie ako aj chudoby a ekonomickej deprivácie.

V r. 2021 žilo v obci 203 obyvateľov s ťažkým zdravotným postihnutím (z toho 109 žien a 94 mužov), čo predstavuje takmer 11 % populácie obce. Z toho 59 % boli ľudia vo veku 65+. V Margecnoch taktiež žilo 39 rodín s malými deťmi, ktoré nezískali nárok na materskú. Dostávajú podporu od štátu vo forme rodičovského príspevku, ktorý je však výrazne nižší a nedokáže adekvátne nahradiť chýbajúci príjem domácnosti zo zamestnania. Okrem ľudí odkázaných na pomoc sociálnych služieb na základe ich veku (a zdravotného stavu), či životnej etapy (napr. mladé rodiny), môžu byť osoby odkázané na sociálnu pomoc aj na základe ekonomických faktorov. Obec Margecany sa nachádza v okrese Gelnica patriaci k najmenej rozvinutým okresom Slovenska s mierou evidovanej nezamestnanosti 11,19 % (k 12/2021). Obec Margecany však vykazuje pomerne nízku mieru nezamestnanosti, len na úrovni 2,9 % ku koncu roka 2021 (priemer Slovenska v tom období bol 6,76 %). Nízka miera nezamestnanosti je spôsobená viacerými faktormi. Medzi najvýznamnejšie patria dopravná dostupnosť obce na regionálne centrá zamestnanosti (Krompachy, Spišská Nová Ves Košice, Prešov,), nízky počet neprispôsobivých obyvateľov či obyvateľov bez kvalifikácie.

Tabuľka 1: Štruktúra nezamestnaných obyvateľov obce k 12/2021

Ženy	Muži	ZŤP	Mladiství	Absolventi	Dĺžka evidencie nezamestnanosti			Slobodní	Ženatí/ Vydaté	Rozvedení/ ovdovení
					0-6 mesiacov	6-12 mesiacov	12 a viac mesiacov			
19	18	4	0	3	15	6	16	16	19	2

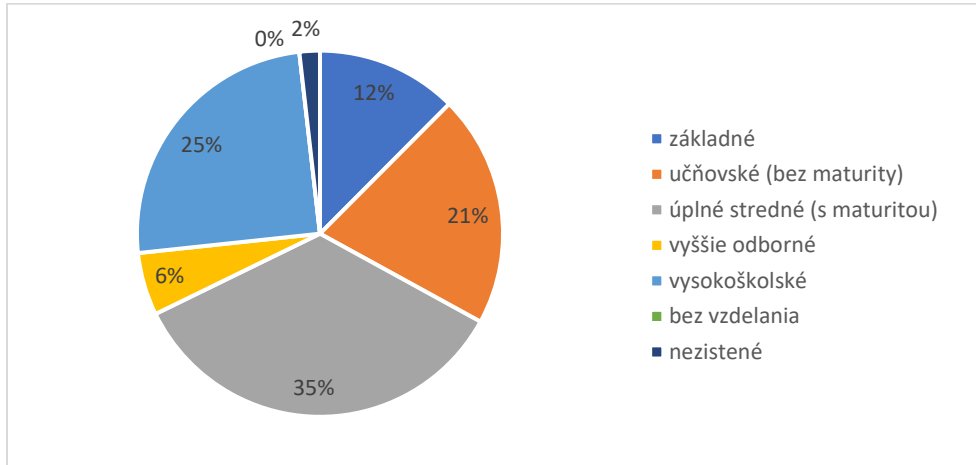
Zdroj dát: ÚPSVaR SR, r. 2022

Obyvateľstvo Margecian je z **národnostného hľadiska** veľmi homogénne. Približne 98,3 % obyvateľov sa v r. 2021 prihlásilo k slovenskej národnosti, 0,27 % k českej národnosti a 1,44 % k iným národnostiam. Podľa sčítania obyvateľstva v r. 2021 sa k rómskej národnosti neprihlásil nikto z obyvateľov obce a obec nie je ani vedená v Atlase rómskych komunít (2019).

Mierne heterogénnejšia je štruktúra obyvateľstva z pohľadu **náboženského vyznania**. V r. 2021 sa najviac (75,8 %) obyvateľov prihlásilo k rímskokatolíckej cirkvi. V obci sa nachádza rímskokatolícky kostol sv. Margity Antiochijskej, ktorý svedčí o prevládajúcom vierovyznaní obyvateľstva. Následne sa 2,7 % prihlásilo ku gréckokatolíckej cirkvi, 1,3 % k evanjelickej cirkvi augsburského vyznania, 3,5 % k iným cirkvám a 15,7 % obyvateľstva uviedlo, že sú bez náboženského vyznania.

Podľa stupňa dosiahnutia **vzdelanostnej úrovne** obyvateľov (vo veku viac ako 15 rokov) v obci Margecany (Graf 10), prevládalo v roku 2021 obyvateľstvo s úplným stredným vzdelaním s maturitou (35 %) a taktiež bol zaznamenaný vysoký podiel s vysokoškolským vzdelaním (25 %). Vysoký podiel dosahuje taktiež skupina s učňovským vzdelaním bez maturity (21 %). S len základným vzdelaním je v obci 12 % obyvateľov nad 15 rokov. V porovnaní s predchádzajúcim obdobím môžeme pozorovať pozitívny trend nárastu podielu obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním (v r. 2011: 18 %) a pokles počtu s ukončeným iba základným vzdelaním (v r. 2011: 15 %).

Graf 10: Vzdelanostná štruktúra obyvateľov Margecany v r. 2021

Zdroj: SODB 2021, ŠÚ SR, r. 2023

2.1.5. Dopravná infraštruktúra

Železničná doprava

Regionálny význam Margecian je založený najmä na funkcii Margecian ako železničného dopravného uzla. Cez obec prechádza hlavný železničný koridor TEN-T (trať č. 180), ktorý prepája Košice so Žilinou (a následne Bratislavou) a železničná trať č. 173 Červená Skala – Margecany, ktorá je železničnou kostrou Hnileckej doliny.

Hlavnou výhodou obce Margecany je zastavovanie vlakov kategórie Ex (rýchliky) v stanici Margecany. Tým sa stávajú Margecany jednou z mála vidieckych obcí, kde tieto typy vlakov zastavujú. Dôvodom zastavovania je uzlová poloha obce s Napojením na osobné vlaky na žel. trať č. 173. Lokalita železničnej stanice Margecany je integrovaným dopravným terminálom so zastavovaním vlakov, autobusov a s vybudovanými záchytnými parkoviskami pre automobily.

V obci Margecany sa nachádza aj železničná zastávka *Margecany, zastávka*, ktorá sa nachádza v Rolovej Hute. Je taktiež súčasťou železničnej trate č. 180, avšak zastavujú na nej iba vlaky kategórie Os (osobné vlaky). Vďaka tomuto spojeniu majú obyvatelia a návštevníci Rolovej Huty napojenie verejnou osobnou dopravou s centrálnou časťou Margecian, ale i centrami osídlenia a zamestnanosti (Košice, Prešov, Spišská Nová Ves) ako aj okresným mestom Gelnica.

Cestná doprava

Obec Margecany leží na dopravnej križovatke ciest II/546 a II/547, ktoré ju spájajú s centrami práce a osídlenia ako aj s nadradenou cestnou infraštruktúrou:

- cesta II/547 spája obec s Košicami a Krompachmi,
- cesta II/546 spája obec s Gelnicou a Prešovom a prechádza priamo cez zastavané územie obce.

Okrem cesty 2. triedy II/546, ktorá prechádza cez zastavané územie obce v severo-južnom smere a je v správe Správy ciest KSK, sa v obci nachádza ešte dve cesty so správou na regionálnej úrovni. Sú nimi cesty 3. triedy a cesta III/3278 vedúca k železničnej stanici a III/3271 spájajúca Rolovu Hutu s centrálnou časťou obce, ktorá zväčša vedie po korune hrádze VN Ružín. Na cestu III/3271 od Rolovej Huty nadväzuje miestna cesta, ktorá vedie cez Margecianský tunel do rekreačnej chatárskej oblasti

Kozinec. Táto cesta je jedinou prístupovou cestou na Kozinec, čo sa môže negatívne prejaviť v prípade zhoršenia statického stavu Margecianskeho tunela a uzavretia jeho prejazdu. Zvyšné cesty v obci sú klasifikované ako miestne cesty v správe obce alebo účelové cesty.

V Margecanoch sa nachádzajú štyri zastávky verejnej autobusovej dopravy – Margecany, žel. st., Margecany, Bar pod Bránou, Margecany, cintorín (smer na Krompachy) a Margecany, osada Bystré (smer na Prešov). Časť obce Rolova Huta nie je obsluhovaná autobusovou dopravou.

Tabuľka 2: Dostupnosť k vybraným mestám prostredníctvom cestnej siete (osobným autom)

Cieľová obec	Najkratšia vzdialenosť	Čas
Gelnica	8,5 km	11 min.
Krompachy	13 km	13 min.
Košice	37 km	40 min.
Prešov	29 km	31 min.
Spišská Nová Ves	40 km	40 min.
Poprad	64 km	55 min.
Bratislava	392 km	4 hod 20 min.

Zdroj: Google Maps, r. 2023

Statická doprava

Na uliciach s prevládajúcim bývaním v rodinných domov má väčšina obyvateľov parkovanie riešené priamo vnútri vlastného pozemku, bezprostredne pre pozemkov na kraji cesty. Obyvatelia bytových domov majú možnosť parkovania na vybudovaných parkovacích státiach v blízkosti bytoviek.

Obec má vybudované parkoviská pre verejnosť za ako aj pred obecným úradom, pri kostole a záchytné parkovisko v okolí železničnej stanice s celkovou kapacitou približne 120 miest. Odstavné plochy pre parkovanie áut sú vybudované aj pri Margecianskom cintoríne, v lokalite Počkaj Beach pri VN Ružín, na začiatku a na konci zastavanej časti Rolovej Huty a pri cintoríne v Rolovej Hute.

V obci sa aj napriek zrealizovaným parkovacím miestam v posledných rokoch prejavuje akútny nedostatok parkovacích miest spôsobený dochádzkou obyvateľov zo susedných obcí k železničným spojom a taktiež počas regionálnych a nadregionálnych kultúrnych podujatí.

Pešia doprava

Obec má len čiastočne vybudované komunikácie pre peších. Chodníky sú vybudované v centre obce v okolí obecného úradu, na celej ulici Školská, Obchodná, Partizánska, Požiarnická, Hornádska, čiastočne na ul. Prešovská (od križovatky s Partizánskou po križovatku s ul. Bystrá) a ul. Bystrá (v zastavanej časti s rodinnými domami).

Absentuje sieť chodníkov, ktoré by pokrývali zvyšné časti obce so zástavbou rodinných domov, v časti Olše od križovatky s Prešovskou ul. a popri ceste III/3271 smerom do Rolovej Huty, ktorá je využívaná ako promenáda pre chodcov, cyklistov a korčuliarov.

2.1.6. Základná technická infraštruktúra

Zásobovanie pitnou vodou

Verejný vodovod bol v obci vybudovaný v období presťahovania obce z dôvodu výstavby VN Ružín. Na verejný vodovod je napojená väčšina rodinných a všetky bytové domy v obci. Zdroje pitnej vody sú umiestnené v Perlovej doline.

Hlavné problémy pri zásobovaní vodou:

- časté poruchy na vodovodnom potrubí uloženom v cestnom telese,
- potreba rozšírenia verejného vodovodu do nových lokalít navrhnutých na zastavanie – Pod horu (vydané stavebné povolenie na 1. etapu), Drevoskládka, Hôrka,
- absentujúca zásobovanie pitnou vodou v celej Rolovej Hute – je tam vybudovaný systém zásobovania povrchovou úžitkovou vodou, ktorý nespĺňa hygienické normy a často za zanáša naplaveninami (po intenzívnych dažďoch či ťažbe dreva),
- chýbajúci rozvod vody v rekreačnej lokalite Kozinec.

Kanalizácia a ČOV

Odvádzanie odpadových vôd je v súčasnosti z väčšiny rodinných a bytových domov v obci do ČOV Margecany. V lokalite Olše bola vybudovaná prečerpávacía stanica, z ktorej je tlakovou kanalizáciou napojená na systém čistenia odpadových vôd, ktorý ostáva v platnosti podľa schváleného ÚPN-Z s jednou ČOV na okraji obce pri vodnej nádrži Ružín. V prípade rozšírenia výstavby v stavebnom obvode Pod horou, bude potrebné vybudovanie novej ČOV pre daný stavebný obvod.

V časti Rolova Huta je potrebné zabezpečiť likvidáciu odpadových vôd, ktorá je zatiaľ na báze vlastných žump, domácich čistiarni odpadových vôd, alebo sú napojené na bývalú železničiarSKU kanalizačnú sieť ústiacu do spoločnej žumpy, ktorú však už niekoľko rokov niekto nespravuje a neodčerpáva. Preto sa predpokladá priesak odpadovej vody do podlažia a okolitých povrchových vôd. Potrebné je vybudovanie menšej ČOV pre celú Rolovu Hutu, alebo podporiť individuálne zriadenie domácich ČOV.

Zásobovanie plynom

V rokoch 1981 - 1985 bola plynofikovaná obec v rámci katastrálneho územia Margecany. Časť obce Rolova Huta nie je plynofikovaná. Za vážny problém možno považovať čoraz častejšie poruchy na plynovode súvisiace s jeho vekom, ktoré zapríčiňujú rozkopávky a následne lokálne vysprávky miestnych komunikácií, v ktorých je plynovod vedený, čo sa následne prejavuje v zhoršenej kvalite vozovky a jej postupnej degradácii bez akejkoľvek finančnej kompenzácie zo strany prevádzkovateľa infraštruktúry.

Zásobovanie elektrickou energiou

Obec má zabezpečené dostatočné zásobovanie elektrickou energiou. V posledných rokoch prebiehala postupná modernizácia elektrického vedenia a elektrických stĺpov vo viacerých etapách – bolo modernizované vedenie v celej časti obce v katastrálnom území Margecany. Ochranné pásma vzdušného vedenia v okrajových častiach obce taktiež do značnej miery obmedzujú individuálnu bytovú výstavbu.

Obecný rozhlas, internet

V obci je vybudovaný obecný rozhlas, ktorý slúži pre informovanie obyvateľov.

Pripojenie na internet v obci Margecany je možné prostredníctvom telekomunikačných operátorov pevných a mobilných sietí poskytujúcich svoje služby na území obce a celej SR. V obci nie je vybudovaná optická sieť podporujúca vysokorýchlostný internet.

V časti obce Rolova Huta je obmedzený telekomunikačný signál viacerých poskytovateľov telekomunikačných služieb. Z dominantných poskytovateľov služieb má plné pokrytie len spoločnosť Orange, dostatočné pokrytie má spoločnosť Telekom a veľmi slabé pokrytie má O2.

Verejné osvetlenie

Osvetlenie bolo v centrálnej časti obce modernizované v roku 2015 - s využitím LED technológie a súčasne bolo vymenené napájacie vedenie. Doplnené bolo verejné osvetlenie solárnymi LED lampami aj popri ceste III/3271 do Rolovej Huty. Miera osvetlenia je slabšia ako pri štandardnom pouličnom osvetlení, avšak výrazne zvyšuje viditeľnosť na ceste pri minimálnom negatívnom zásahu do prírody.

Kamerový systém obce

Obec Margecany od roku 2009 rieši situačnú prevenciu kriminality inštalovaním kamier v centrálnej časti obce, postupne boli doplnené ďalšie lokality. Server so záznamovým softvérom umožňuje efektívne využívanie systému a v prípade potreby ďalšie efektívne rozširovanie systému o funkcie ako napr. rozpoznávanie ŠPZ, rozpoznávanie tvári a iné. Je zabezpečené nepretržité monitorovanie vrátane záznamu najfrekventovanejších miest a najohrozenejších nehnuteľnosti v katastri obce Margecany.

Pre situačnú prevenciu kriminality sa využívajú aj fotopasce s rozlíšením 8 MPix, ktoré sú operatívne rozmiestňované podľa potreby v katastri obce pri podozrení z páchania kriminality, poškodzovania majetku a znečisťovania životného prostredia.

2.1.7. Občianska vybavenosť v obci

Pre rozvoj obce a komunitného života v nej je potrebná aj kvalitná občianska vybavenosť, pre napĺňanie potrieb občanov obce.

Administratívne služby sú v obci zabezpečené obecným úradom a pobočkou Slovenskej pošty, ktoré sa nachádzajú v centre obce.

V obci sa nachádza **lekáreň a zdravotné strediská**, v ktorých sa nachádzajú dve ambulancie všeobecného lekára pre dospelých, ako aj dve zubné ambulancie, pediatrická ambulancia. V obci sa nachádza stanica rýchlej zdravotníckej pomoci. V dostupnej vzdialenosti je Nemocnica s poliklinikou Krompachy, Nemocnica s poliklinikou Spišská Nová Ves a Všeobecná nemocnica Pro Vitae v Gelnici.

V obci sa nachádza **základná škola s materskou školou**. V školskom roku 2021/2022 navštevovalo základnú školu spolu 210 žiakov v 12 triedach (1-9. ročník). Škola organizuje rôzne kultúrne a športové mimoškolské podujatia. Škola je vybavená telocvičňou a v jej bezprostrednej blízkosti je detské ihrisko a multifunkčné ihrisko. Na škole pôsobí aj školský klub detí. Deti majú možnosť navštevovať obecnú zmodernizovanú **materskú školu** (spojenú so základnou školou) s celodennou prevádzkou. V súčasnosti prevádzkuje materská škola spolu 4 triedy s počtom žiakov 66 (školský rok 2021/2022). V posledných rokoch je vybudovaná kapacita MŠ dostatočná pre potreby obce Margecany a v jednotlivých ročníkoch zvyknú byť zastúpené deti aj z okolitých obcí.

V obci funguje aj **súkromná základná umelecká škola**, ktorá sa nachádza v samostatných priestoroch Kultúrneho domu.

Vyučovanie prebieha v týchto umeleckých odboroch:

- tanečný – ľudový, novodobý a moderný, spoločenský tanec,
- výtvarný – kresba, maľba, grafika, modelovanie a práca s materiálom,
- hudobný – klavír, keyboard, gitara, heligónka (gombíková harmonika).

Žiaci tanečného aj hudobného odboru majú možnosť stať sa členmi detského folklórneho súboru Jadlovček. Majú otvorenú cestu na vystupovanie na rôznych podujatiach, súťažiach a koncertoch na Slovensku ale aj v zahraničí.

Čo sa týka **športovej** vybavenosti obce, nachádza sa tu (okrem školskej telocvične) a multifunkčné ihrisko pri základnej škole, multifunkčné ihrisko v regenerovanom vnútrobloku na školskej ulici, futbalové ihrisko (v správe Telovýchovnej jednoty Lokomotíva Margecany), asfaltové basketbalové ihrisko na školskej ulici (v zanedbanom stave), skate park za futbalovým ihriskom, fitpark pre seniorov pri dennom stacionári, športová strelnica, posilňovňa v priestoroch hasičskej zbrojnice a v zime je v prevádzke ľadová plocha na korčuľovanie.

V obci pôsobia viaceré športových klubov a organizácii:

- futbalový klub Telovýchovná jednota Lokomotíva Margecany,
- Klub slovenských turistov Margecany,
- Šachový klub Margecany,
- Stolnotenistický klub ŠKST TOPSPIN Margecany,
- Klub športových strelcov,
- Školské športové stredisko v odbore streľba pri ZŠ s MŠ.

Snahou obce ako aj miestnych občianskych združení je rozvíjať **spoločenský a kultúrny život** v obci. V obci sa nachádza kultúrny dom s kinom Družba, ktorý je využívaný na rôzne kultúrno-spoločenské podujatia v obci. Kinosála v margecianskom kultúrnom dome je roky pýchou obce. So zasúvacím hľadiskom a veľkou tanečnou a javiskovou plochou, kvalitnou premietacou technikou a digitalizáciou je jedinečná na okolí. Napriek tomu je prevádzka od r. 2021 utlmená, z dôvodu finančnej nerentability prevádzky a nástupu pandémie koronavírusu, ktorá obmedzila organizovanie spoločenských aktivít. Avšak ani po ukončení opatrení na ochranu zdravia a uvoľnení režimu pre spoločenské podujatia sa v r. 2023 prevádzka kina neplánuje.

Medzi najvýznamnejšie **kultúrno-spoločenské podujatia** pravidelne organizované v obci patria:

- Gurmánsky festival Margecianske fajnoty (cca 25 000 návštevníkov za víkend),
- Vitaj leto – Dni obce Margecany,
- Lampiónový sprievod na výročie SNP,
- Margecianska inline hodinovka.

Na rozvoj kultúry v obci má významný pozitívny vplyv aj **občiansky sektor** spolupracujúci s obcou. Najvýznamnejšími občianskymi združeniami, ktoré sa v oblasti kultúry angažujú sú Folklórna skupina Jadlovec Margecany a OZ Margecianske fajnoty, ktoré sú spoluorganizátormi gurmánskeho festivalu Margecianske fajnoty a organizuje v priebehu roka viaceré kultúrne podujatia, ako napr. divadelné predstavenia, či adventný koncert v kostole.

V priestoroch obecného úradu funguje aj modernizovaná obecná **knižnica**, ktorá každoročne rozširuje knižničný fond, organizovanie besied pre žiakov ZŠ, je otvorená verejnosti vo vybrané pracovné dni a má potenciál na využitie aj na iné komunitné aktivity, ako materské či komunitné centrum a pod.

Na okraji obce je situovaný **kostol** sv. Margity Antiochijskej, ktorý je jednou z mála pôvodných stavieb Margecian.

Maloobchod a služby sú v obci pomerne dostatočne zastúpené. V obci sa aktuálne nachádzajú tri predajne potravín (1 aktuálne v rekonštrukcii), dve mäsiarne, predajňa rozličného tovaru s drogistickým tovarom, predajňa oblečenia s doplnkovým tovarom, železiarstvo a stavebniny. V obci pôsobí viacero gastronomických prevádzok (4x pohostinstvo/bar, 1x reštaurácia s poskytovaním obedového menu, 1x cukráreň a 2x pohostinstvo so sezónnou letnou prevádzkou pri VN Ružín), predajne s včelárskymi potrebami a produktami, tri autoservisy či kaderníctvo.

V obci funguje **dobrovoľný hasičský zbor**, ktorý má k dispozícii požiarnu zbrojnicu, ktorá prešla významnou modernizáciou, avšak ešte je potrebné dokončiť poslednú etapu modernizácie v prístavbe hasičskej zbrojnice.

Bývanie

Funkčná zložka bývania je základným činiteľom rozvoja obce a jej rozsah je podmienený demografickým potenciálom a územno-technickými podmienkami.

Margecany je sídlom vidieckeho charakteru s prevládajúcou obytnou funkciou. Väčšina budov v obci bola postavená v 60-tých a 70-tých rokoch 20. storočia v rámci presunu obce z dôvodu výstavby VN Ružín.

V Margecanoch sa nachádza 455 rodinných domov (podľa sčítania v r. 2021), v ktorých je 458 bytových jednotiek. V obci sa taktiež nachádza 33 bytových domov s 233 bytovými jednotkami, z toho 5 bytových domov je vo vlastníctve obce a prenajíma v nich 44 bytových jednotiek. Celkovo je v obci evidovaných 705 bytových jednotiek.

Počet nových rodinných domov, či bytov rastie relatívne pomaly z dôvodu, že v posledných desaťročiach nebol otvorený žiadny nový stavebný obvod. Aktuálne sa začalo s realizáciou verejnej infraštruktúry pre nový stavebný obvod Pod horou v severnej časti obce. Hoci výstavba verejnej infraštruktúry je ešte len v začiatkoch a bude realizovaná v niekoľkých etapách počas nasledujúcich rokov, proces výstavby rodinných domov sa už v tomto stavebnom obvode začal. Stavebný obvod Pod horou má predpoklad pre výstavbu 50-70 rodinných domov.

2.1.8. Cestovný ruch

V zmysle Stratégie udržateľného rozvoja cestovného ruchu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027 patrí územie obce Margecany do Zóny C s označením „Od Ružína po Galmus“. Zóna C je stredne so stredne vysokým potenciálom CR a potrebou výrazne podporiť z hľadiska atraktivity aj infraštruktúry, s cieľom pre posun do vyššej kategórie v strednodobom horizonte. Ružín patrí k najviac panoramatickým vodným plochám na Slovensku a je už teraz obľúbeným rekreačným miestom pre vodné športy. Kvalita a rozsah služieb v okolí je však stále predmetom rozvoja. Spojením tejto vodnej plochy a okolitej prírody vyznačujúcej sa krásnymi lesmi a kopcami vzniká destinácia s vysokým potenciálom návštevnosti. Prirodzenými centrami tejto tóny sú Gelnica, Margecany a Kropachy. Ponuka sa zameriava na vodnú plochu a s ňou spojené aktivity, na pešiu turistiku a cykloturistiku v okolitých kopcoch Volovských vrchov, pričom novú príležitosť pre túto destináciu predstavujú predovšetkým kúpele Thurzov.

Obec Margecany je ako dopravný uzol **cykloturistickou a turistickou vstupnou bránou do Hnileckej doliny** – na regionálne cyklotrasy vo vrchoch Čiernej hory, Volovských vrchoch a v okolí VN Ružín a uzlom na **Hornádskej cyklomagistrále**, ktorá sa tiahne od Družstevnej pri Hornáde cez Margecianský tunel a Margecany, smerom na Kluknavu a až do Slovenského raja. Na výraznom navýšení počtu cykloturistov má zásluhu aj zvýšenie dostupnosti elektrobicyklov, vďaka čomu je cykloturistika prístupná už aj pre aktívnych seniorov, ktorí tvoria značnú časť návštevníkov obce a okolia. Na tejto cyklomagistrále však absentuje základná cykloturistická infraštruktúra – cykloprístrešky, altánky na oddych, nabíjacie stanice pre elektrobicykle, servisné stojany a pod.

Obec Margecany je má bohaté prírodné danosti s potenciálom pre rozvoj cestovného ruchu. Medzi najvýznamnejšie patrí napríklad **VN Ružín** so sútokom Hornádu a Hnilca, Margecianska línia (významná pre rozvoj najmä geomontánneho turizmu), či vrch Roháčka a Čierna Hora, ktoré poskytujú krásne výhľady do okolia. Na územie obce zasahujú taktiež chránené areály Volovské vrchy, Hornád a Roháčka. Okrem prírodných atraktivít sú významnými turistickými lákadlami aj technická pamiatka **Margecianský tunel**, či napr. nová **cyklolávka cez VN Ružín**.

Snahou obce je aktívne prispievať k rozvoju udržateľného turizmu a cykloturizmu v regióne. V predchádzajúcich rokoch obec napr. osvetlila vnútro Margecianskeho tunela, aby bol prístupnejší pre chodcov a cyklistov. Zároveň na prístupovú cestu osadila drevené sochy Svetlonoškov a odpočívadlá pre návštevníkov. V r. 2022 bola táto cesta v úseku od Margecian po Rolovu Hutu osvetlená solárnymi LED lampami a znížená maximálna povolená rýchlosť, čím sa zvýšila bezpečnosť cyklistov a chodcov a atraktivita územia pre návštevníkov. Významný je aj rozvoj služieb v časti Počkaj Beach, kde súkromný podnikateľ okrem rozvoja baru na brehu vodnej nádrže rozšíril svoje služby aj požičovne člnov a vodných bicyklov. Dominantnou investíciou obce v rozvoji cykloturizmu je vybudovanie lávky cez Ružín, ktorou sa otvorilo bezpečné a atraktívne prepojenie pre peších a cyklistov s Jaklovcami a následne aj celou Hnileckou dolinou. Ďalšími realizovanými prvkami sú napr. vybudovanie cykloprístrešku s nabíjacou stanicou pre elektrobicykle a turistickou mapou, obnova ciest v rekreačnej oblasti Kozinec.

K najväčším nedostatkom v rozvoji cestovného ruchu patrí **absencia turistických ubytovacích kapacít** na území obce, ako aj ich nízky počet v blízkom okolí. Chýba taktiež spolupráca obcí na koordinovanom rozvoji turistickej infraštruktúry a služieb, ako aj spoločnej propagácii.

2.1.9. Hospodárske subjekty v obci

Podľa dostupných verejných informácií je najväčším zamestnávateľom v obci Základná škola s materskou školou (Školská 20, Margecany), ktorá v školskom roku 2021/2022 zamestnávala celkovo 62 zamestnancov. Ďalej nasleduje Obec Margecany, súkromná základná umelecká škola Margecany, Pod Orechom a ďalší. Veľmi významnými zamestnávateľmi obyvateľov Margecian a aj okolia sú aj Železnice Slovenskej republiky, Železničná spoločnosť Slovensko, či Železničná spoločnosť Cargo Slovakia, avšak nie sú dostupné presné miestne dáta zamestnanosti.

Tabuľka 3: Prehľad vybraných zamestnávateľov a firiem v obci Margecany

Názov subjektu	Primárna činnosť	Počet zamestnancov
Základná škola s materskou školou, Margecany	základná škola s materskou školou	62
Obec Margecany	samospráva	20-24

Súkromná základná umelecká škola Margecany	základná umelecká škola	5-9
Pod Orechom s. r. o.	pohostinstvo, cukráreň	5-9
GRIMED, s.r.o.	zdravotnícke zariadenie	3-4
Hydina Furajtár s.r.o.	chov hydiny	3-4
MAPOX, s.r.o.	maloobchod - železiarstvo	3-4
Mária PED, s.r.o.	zdravotnícke zariadenie	3-4
STAVAKOV s.r.o.	zber odpadu	3-4
ARBOR VITAE s.r.o.	zdravotnícke zariadenie	2
HiXAR s.r.o.	protipožiarna ochrana	2
Jenky s.r.o.	poradenské služby v oblasti podnikania a riadenia	2
JUSPA s.r.o.	sprostredkovanie obchodu	2
Síla prírody s. r. o.	maloobchod	2
Spektrum-R s.r.o.	kvetinarstvo	2
Stomatológia Margecany, s.r.o.	zubná ambulancia	2
VPM STAV s.r.o.	stavebniny	2
Pozemkové spoločenstvo vlastníkov - Margecany	lesohospodárska činnosť	2
Železnice Slovenskej republiky	správa železničnej infraštruktúry	*
Železničná spoločnosť Slovensko	prevádzkovanie železničnej dopravy	*
Železničná spoločnosť Cargo Slovakia, a.s.	nákladná železničná doprava	*
Reštaurácia Lesnica a Pod Bránou Pizza & Bar (JuMes s.r.o)	reštaurácia, pohostinstvo	*
Počaj Beach a Republic Bar (Jozef Papcun - kruger)	pohostinstvo, bar	*
MILK AGRO, s.r.o.	maloobchod	*
CBA SK, a.s.	maloobchod	*
Calmit, spol. s.r.o.	ťažba a predaj vápenca	*
Denný stacionár Deduško	denný stacionár pre seniorov	*
Slovenská pošta Margecany	poštové služby	*
Pozemkové spoločenstvo Čierna Hora Margecany	lesohospodárska činnosť	*
Rozličný tovar (Emily s.r.o.)	maloobchod - rozličný tovar	*
SkokVet s.r.o.	veterinárna ambulancia	*
Záhradná jednotka s. r. o.	záhradnícke služby	*
Wood Holz-SK s.r.o.	lesohospodárska činnosť	*
PEBA Slovakia, s.r.o.	lesohospodárska činnosť	*
MIPET – Váš záhradník s. r. o.	záhradnícke služby	*
PRO Real Estate s. r. o.	správa nehnuteľností	*
KLEIN - Development s. r. o.	počítačové služby	*
KaPe Invest s.r.o.	poradenské služby v oblasti podnikania a riadenia	*
ARTCOMP s.r.o.	inžinierske činnosť a poradenstvo	*
MG - future, s.r.o.	stavebné a automobilové služby	*
Obecný podnik Margecany, s.r.o.	stavebné a pomocné práce	*

Poznámky: subjekty vyznačené tučným písmom majú sídlo v obci Margecany

* = nezistený počet zamestnancov na území obce Margecany z verejných zdrojov dát

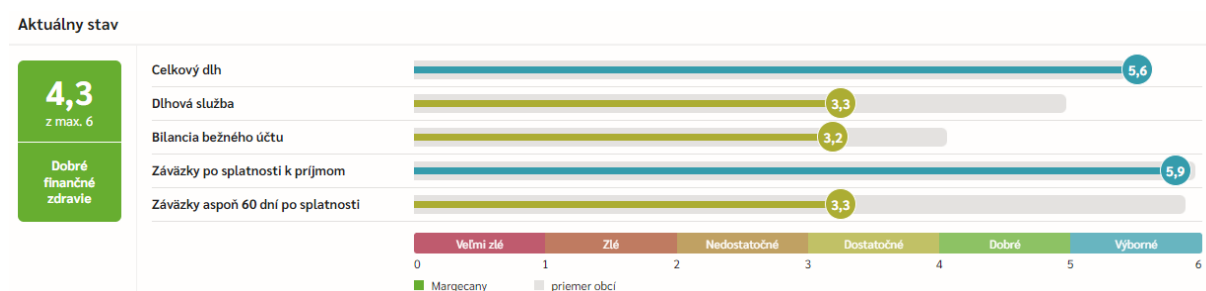
Zdroj: Obchodný register Slovenskej republiky, r. 2023 (<https://www.orsr.sk/>); FinStat, r. 2023 (<https://finstat.sk/>); Závěrečná správa o výchovno-vzdelávacej činnosti za školský rok 2021/2022, Základná škola s materskou školou, Školská 20, Margecany.

2.1.10. Hospodárenie obce

Spoločnosť INEKO hodnotí finančné zdravie obcí a VÚC podľa rôznych ukazovateľov. Finančné zdravie obce vypovedá o tom, do akej miery je hospodárenie udržateľné a hospodárenie spôsobuje, alebo nespôsobuje obci problémy. Finančné zdravie je vyjadrené číslom v intervale 0 (najhoršie) až 6 (najlepšie), nezávislé od roku, a počíta sa kombináciou piatich vybraných indikátorov finančnej stability: Základnej bilancie, Dlhovej služby, Celkového dlhu, Zväzkov neuhradených 60 a viac dní po lehote splatnosti a Okamžitej likvidity. Dáta využívané v tomto hodnotení pochádzajú z Datacentra v správe Ministerstva financií SR.

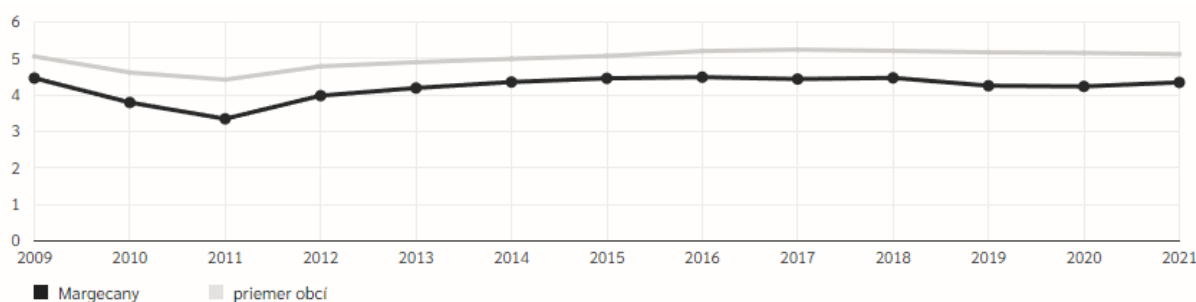
V tomto hodnotení finančného zdravia obce získala obec Margecany za r. 2019-2021 známku 4,3, čo predstavuje dobré finančné zdravie obce. Horšie, ale v kategórii „dostatočné“ vykazovali v roku 2021 len dielčie subindexy - index bilancie bežného účtu, index dlhovej služby a záväzky aspoň 60 po splatnosti.

Graf 11: Finančné zdravie obce za r. 2021

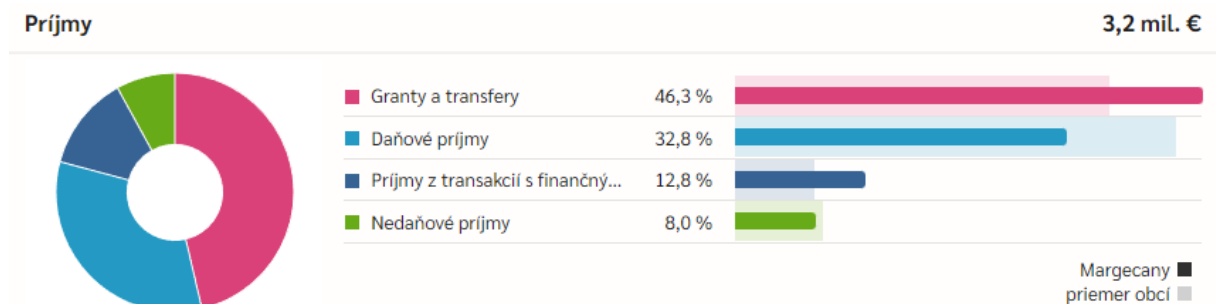
Zdroj: INEKO, r. 2023, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Graf 12: Vývoj indexu finančného zdravia v r. 2009-2021

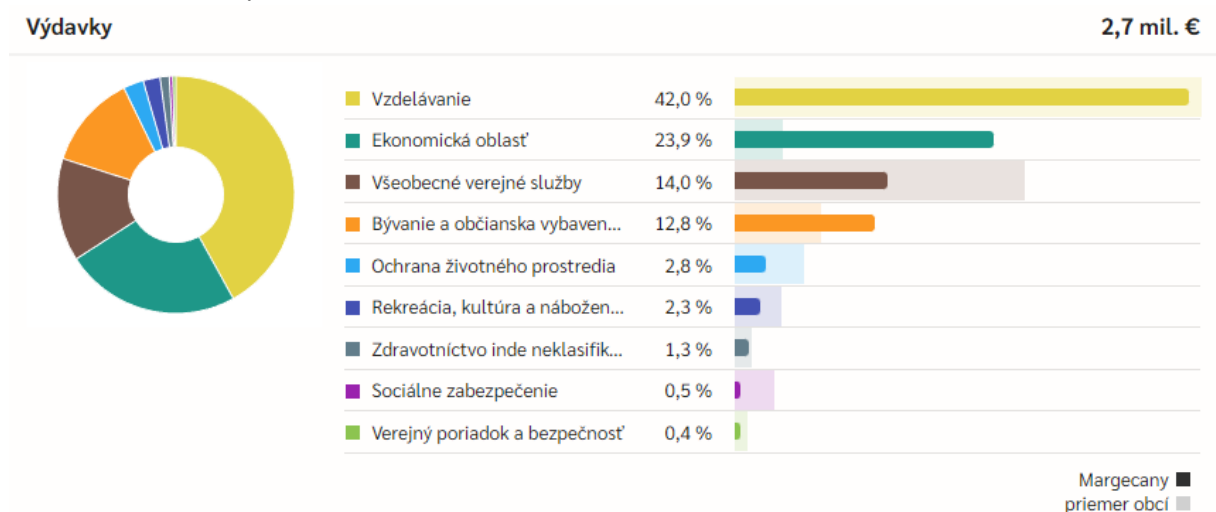
Zdroj: INEKO, r. 2023, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Graf 13: Štruktúra príjmov v r. 2021

Zdroj: INEKO, r. 2023, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Graf 14: Štruktúra výdavkov v r. 2021

Zdroj: INEKO, r. 2023, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

2.1.11. Potreby obyvateľov obce

Potreby občanov a hodnotenie predchádzajúceho obdobia boli zisťované dotazníkovým prieskumom v priebehu apríla až júna 2022. Prieskum sa realizoval online ako aj fyzickými dotazníkovými hárkami. Do prieskumu sa zapojilo 134 občanov, čo predstavuje približne 7 % obyvateľov obce.

Do dotazníka sa zapojili najmä občania v produktívnom veku. 48 % respondentov tvorili občania vo veku 25-39 rokov a 24 % respondenti vo veku 40-62 rokov. Mladí vo veku 18-24 rokov (prevažne študenti) tvorili takmer 7 % a seniori predstavovali 20 % respondentov. Jednotlivé časti obce boli zastúpené relatívne proporcionálne. Takmer 70 % respondentov tvorili obyvatelia centrálnej časti obce, 15 % časti Olše, 10,5 % tvorili obyvatelia z Hôrky, 4 % z Rolovej Huty a po jednom respondentovi mali zastúpenie aj Samota a Kozinec. 92 % tvorili respondenti s trvalým bydliskom v obci, takmer 7 % žije v obci bez registrácie trvalého či dočasného bydliska. Po jednom mali zastúpenie aj obyvatelia s dočasným bydliskom v obci a rekreanti/chatári.

Za najvýznamnejšie pozitívne zmeny v obci za posledných cca 5 rokov považovali oslovení občania najmä celkovú modernizáciu a zveľadenie obce - obnova chodníkov a zvýšenie čistoty (26 %), nové detské ihriská (19 %), lávka cez Ružín (18 %), čistenie a úprava brehov Ružína (16 %). Ďalej, no v menšej miere, ocenili respondenti aj výstavbu obecných bytov (6%), nové možnosti na individuálnu výstavbu (4 %), Margecianske fajnoty (8 %) a rozvoj kultúry (4 %), denný stacionár (5 %), obnova a modernizácia

základnej školy (5 %), nové parkovacie miesta (5 %) a obnova autobusových zastávok (4 %), most ponad potok Bystrá (4 %), SMS notifikácie rozhlasu (3 %).

Pri otázke o spokojnosti o stave vybranej infraštruktúry a o kvalite vybraných služieb v obci najviac respondentov uviedlo, že sú **spokojný alebo skôr spokojný** najmä s fungovaním obecného úradu (93 % respondentov), dostupnosťou a funkčnosťou verejného vodovodu (90 %), dostupnosťou a funkčnosťou kanalizácie (85 %), úrovňou a rozsahom zdravotnej starostlivosti či úrovňou bezpečnosti a kriminality (po 84 %), kvalitou a početnosťou kultúrnych podujatí (82 %), stavom a dostupnosťou detských ihrísk, celkovou čistotou v obci, zeleňou v obci (po 81 %), či funkčnosťou a rozmiestnením verejného osvetlenia (80 %). Celkovo respondenti pri takmer všetkých dopytovaných bodoch vyjadrili všeobecnú spokojnosť a len pri dvoch bodoch sa menej ako polovica vyjadrila, že sú spokojný s aktuálnym stavom – ide o otázku spokojnosti s dostupnosťou sociálnych nájomných bytov (spokojnosť len 34 %) a podmienkami pre individuálnu bytovú výstavbu (33 %). To sa prejavilo aj pri hodnotení nespokojnosti so stavom vybraných služieb či infraštruktúry. **Nespokojní alebo skôr nespokojní** sú respondenti najmä s podmienkami pre individuálnu bytovú výstavbu (43 %), stavom ciest (36 %), stavom chodníkov (33 %), dostupnosťou sociálnych nájomných bytov (32 %), či stavom a dostupnosťou parkovacích miest (31 %).

Respondenti taktiež v otvorenej otázke (bez definovaných možností na odpoveď) identifikovali najvýznamnejšie **potreby obce**. Najviac respondentov napísalo, že im v obci chýbajú možnosti na individuálnu bytovú výstavbu (24 %), ďalej nasledovala absencia chodníkov – najmä na cintorín, či do Rolovej Huty (11 %), absencia supermaketu (10 %). Medzi opakovane spomínané prvky patrili napríklad – kaviareň, resp. obdobné miesto na posedenie (nie krčma), koše na psie exkrementy, podchod/nadchod cez železnicu do časti Olše, plaváreň/kúpalisko, reštaurácia s celodennou prevádzkou, optický internet, kvalitnejšie prístupové chodníky a cesty k bytovkám, nové cyklotrasy, kontajnery na separovaný odpad na cintoríne, vytvárať pracovné možnosti (napr. výstavbou priemyselného parku).

Pre plánovanie budúcich priorít obce v oblasti sociálnych služieb boli obyvatelia dopytovaní, aké sociálne služby predpokladajú, že budú oni (alebo ich blízky rodinný príslušník) v horizonte 5-8 rokov využívať. Najviac respondentov uviedlo centrum voľného času (39 %), detské jasle (32 %), materské/rodičovské centrum (30,5 %), dovoz obedov pre seniorov (30 %), zvlhodená cena obedov pre seniorov (27 %), nájomné sociálne byty (25 %), pomoc s prácami v domácnosti a v záhrade (19 %), monitorovanie zdravia smart náramkami (18 %), či pobytové zariadenie pre seniorov (18 %).

Respondenti boli taktiež dopytovaný na **určenie stupňa prioritizácie** (najvyššia/vysoká/stredná/nízka priorita, resp. neviem zhodnotiť) pre vybraných 29 rozvojových zámerov. Medzi rozvojové zábery **označených najvyššou prioritou** označili respondenti najmä **čistotu vody a brehov Ružina** (69 %), opravu ciest (56 %), tvorbu podmienok pre IBV (51 %), opravu a budovanie nových chodníkov (49 %) a rozvoj vodnej rekreácie na Ružine – výstavba mól a oddychových prvkov (45 %). Do tejto kategórie s najvyššou prioritou boli najmenej často zaradené aktivity ako rozšírenie denného stacionára (13 %), pobytové zariadenie pre seniorov (14 %), rozvoj obecnej knižnice (15 %), rozširovanie verejného osvetlenia (16 %), rozširovanie terénnej opatrovateľskej služby (18 %). Pri zrátaní dvoch najvyšších kategórií (najvyššia a vysoká priorita) je možné identifikovať projektové zábery, ktoré majú veľmi vysokú prioritu pre drvivú väčšinu respondentov. Medzi takéto projekty patria čistota vody a brehov Ružina (95 %), oprava ciest (80 %), rozvoj a údržba zelene (74 %), rozvoj kultúry a kultúrnych podujatí ako aj rozšírenie/skvalitnenie čistenia odpadových vôd (po 74 %). Na základe týchto dát je možné konštatovať, že respondenti jednoznačne ako **najvyššiu prioritu vnímajú udržiavanie čistoty vôd**

a brehov Ružína. Naopak, výrazne najčastejšie bolo za nízku prioritu označovaná výstavba vyhlídkovej veže (31 %), ktorá aj ako jediná kategória mala vyššie hodnoty v kategórii *nízka priorita* ako vo všetkých ostatných kategóriách. Zvyšné projektové zámery boli relatívne z pohľadu na označenie *nízka priorita*. Za nízku prioritu ich označilo maximálne 16 % respondentov.

2.2. Vonkajšie prostredie a spoločenské trendy

Obec Margecany je previazaná so Slovenskom i svetom prostredníctvom rôznych ekonomických a sociálnych väzieb, ktoré umožňujú tok materiálov, finančných zdrojov, inovácií, ideí, ale aj odpadov a emisií. V dôsledku tohto vývoja je a bude ekologická, ekonomická a sociálna situácia obce v nadchádzajúcich desaťročiach výrazne ovplyvnená celoslovenskými spoločenskými či environmentálnymi javmi a trendami.

Medzi najvýznamnejšie trendy vývoja spoločnosti a krajiny s priamym alebo nepriamym dopadom na rozvoj Margecian patria najmä:

- odliv obyvateľov do centier zamestnanosti, ich suburbia a blízkych miest,
- zvyšujúca sa priemerná dĺžka života obyvateľov,
- nižšia plodnosť majoritnej spoločnosti – nižší počet narodených detí pripadajúcich na 1 ženu (v reprodukčnom veku),
- negatívne dopady zmeny klímy a potreba adaptácie a mitigácie,
- prudké zvyšovanie cien tovarov, služieb a komodít v r. 2022,
- nárast kompetencií a povinností pre samosprávy bez dostatočného finančného pokrytia,
- pokles pracovných miest pre nízkokvalifikovaných zamestnancov,
- minimalizácia skládkovania odpadov a prechod na obehové hospodárstvo,
- rozvoj nových technológií a digitalizácia spoločnosti,
- rast významu občianskej spoločnosti a jej významu pre lokálny rozvoj,
- nárast nemasového turizmu s dôrazom na autentickosť, udržateľnosť a ekologickosť produktu cestovného ruchu,
- znižujúca sa kvalita a odolnosť lesov z dôvodu zmeny klímy a intenzívneho lesohospodárstva.

2.3. SWOT analýza

Environmentálny rozvoj	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Čistota ovzdušia a zdravšie prírodné prostredie • Hodnotná a zachovalá prírodná krajina v masíve Čiernej hory (CHVÚ Volovské vrchy) a prírodná pamiatka Margecianska lúka • Realizácia vodozádržných opatrení v obci na toku Bystrá • Regulačná funkcia VN Ružín • minimalizácia riziko povodní vodných tokov Hornád a Hnilec • Pomerne vysoká úroveň vytriedenia komunálnych odpadov • Čiastočné využívanie obnoviteľných zdrojov energie obcou 	<ul style="list-style-type: none"> • Znečistenie VN Ružín a jeho prítokov (Hnilec a Hornád) z dôvodu nezodpovedného konania obyvateľov • Nedostatočné zhodnocovanie BRO • Nevybudovaná kanalizácia v časti Rolova Huta • Nevybudovaný vodovod s pitnou vodou v časti Rolova Huta • Existencia dvoch environmentálnych záťaží na území obce • Znečistenie vody a vodných sedimentov vo VN Ružín ťažkými kovmi ako aj komunálnymi odpadmi • Znečistenie prostredia nadmerným hlukom v okolí železničných tratí

	<ul style="list-style-type: none"> • Vysoký podiel tuhých palív na vykurovaní
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • Realizácia adaptačných opatrení na dopady zmeny klímy • Využitie lesných porastov v udržateľnom lesnom hospodárstve • Využitie prírodného prostredia na rozvoj udržateľného turizmu a cykloturizmu • Využitie obnoviteľných zdrojov energie na zvýšenie energetickej sebestačnosti a zníženie uhlíkovej stopy • Dobudovanie kanalizačnej siete a ČOV v Rolovej Hute • Vybudovanie zdroja pitnej vody v Rolovej Hute • Zvýšenie čistoty VN Ružín a jej brehov od naplavovaného komunálneho odpadu • Skvalitnenie environmentálnej osvetly a zodpovednosti občanov 	<ul style="list-style-type: none"> • Neudržateľné lesné hospodárstvo (nadmerný výrub bez obnovy lesných porastov) • Zníženie biodiverzity v dôsledku znižovania ekologickej stability krajiny • Nárast negatívnych dopadov zmeny klímy (dlhšie obdobia sucha, lesné požiare, intenzívnejšie povodne, extrémne obdobia sucha) • Nedostatočná realizácia adaptačných opatrení na negatívne dopady zmeny klímy • Nedostatočná flexibilita manipulačného poriadku VN Ružín pri dlhších obdobia sucha a výraznom poklese hladiny Ružína na území obce • Zanášanie dna VN Ružín sedimentami a znižovanie celkovej kapacity vodnej nádrže • Znečistenie ovzdušia veľkými priemyselnými znečisťovateľmi, ale i domácnosťami vo vykurovacom období

Spoločenský rozvoj	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Relatívne stabilizovaná skupina predproduktívneho obyvateľstva • Informovanosť obyvateľov prostredníctvom moderných technológií • Záujem obyvateľov a mládeže o šport a kultúrne aktivity • Poloha pri významnom železničnom dopravnom koridore • Dobrá prepojenosť a dostupnosť autobusovej prepravy • Fungovanie materskej školy a základnej školy (1.-9. ročník) v obci • Vybudovaný kamerový systém pre zvýšenie bezpečnosti v obci • Rozvinutý občiansky sektor s aktívnymi občianskymi združeniami rozvíjajúcich kultúru, šport či ochranu životného prostredia • Prevažujúca kvalifikovaná pracovná sila 	<ul style="list-style-type: none"> • Nepriaznivá demografická štruktúra, starnutie obyvateľstva • Pokles počtu obyvateľov • Nedostatočné služby a aktivity prispôbené pre vzrastajúci počet seniorov • Limitované finančné možnosti obce na rozvoj sociálnych služieb • Nedostatočné priestorové a technické podmienky pre rozvoj IBV • Odchod mladých a kvalifikovaných ľudí za prácou • Nevyužívané (prázdne) rodinné domy a objekty v zastavanej časti obce • Nedostatok nájomných sociálnych bytov vo vzťahu k dopytu zo strany obyvateľstva • Nedostatočné parkovacie kapacity pri železničnej stanici aj po ich opakovanom rozširovaní

<ul style="list-style-type: none"> • Investície obce do rozvoja športovej infraštruktúry a detských ihrísk • Poskytovanie terénnej opatrovateľskej služby • Vybudované zdravotnícke zariadenie obce s ambulanciami pre dospelých, pre deti, zubnou ambulanciou • Stanica rýchlej zdravotnej služby v obci • Fungovanie denného stacionára pre seniorov • Revitalizované centrum obce a verejné osvetlenie 	<ul style="list-style-type: none"> • Absencia zariadenia pre trávenie voľného času detí vo veku do 3 rokov a rodičov
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • Zvýšenie angažovanosti občanov na veciach verejných • Rozvoj sociálnych služieb pre obyvateľov, s dôrazom na seniorov • Zvýšenie migračného prírastku vytvorením podmienok pre IBV • Využitie moderných telekomunikačných technológií na zabezpečenie sociálnych služieb (napr. smart náramky pre seniorov) • Rekonštrukcia kultúrneho domu pre rozvoj kultúrno-spoločenského života v obci • Výstavba nových športovísk a detských ihrísk • Zvyšovanie kvalifikačnej úrovne pracovnej sily 	<ul style="list-style-type: none"> • Vystáňovanie sa mladých ľudí a rodín z obce do centier zamestnanosti • Zrýchlenie starnutia obyvateľstva • Legislatívne zmeny – nové kompetencie pre obce v oblasti sociálnych služieb bez dodatočného finančného krytia • Vytrácanie rodinnej a komunitnej súdržnosti • Zvyšujúce sa náklady na zabezpečenie služieb pre občanov • Postupné zhoršovanie zdravotného stavu obyvateľstva ako dôsledok nezdravého životného štýlu • Nedostatočná podpora pracujúcich matiek a nedostatočné odstraňovanie rozdielov v postavení mužov a žien na trhu práce

Hospodársky rozvoj	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Bohatý lesný fond ako predpoklad rozvoja lesníctva a vidieckeho turizmu • Atraktívne prírodné prostredie pre rozvoj udržateľného turizmu a cykloturizmu • Nízka miera nezamestnanosti • Aktivita obce v rozvoji turistickej infraštruktúry • Dobrá dostupnosť do centier zamestnania a služieb • Využívanie podporných program obcou na podporu zamestnávania 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatočná ponuka a kvalita služieb cestovného ruchu • Nedostatočná propagácia územia obce v oblasti cestovného ruchu z hľadiska kultúrneho a prírodného potenciálu • Odchod kvalifikovanej pracovnej sily za prácou do zahraničia a centier zamestnania • Pracovné príležitosti pre mladých, matky, ale aj pre staršie osoby sú veľmi obmedzené • Nutnosť dochádzky za prácou pre väčšinu obyvateľov • Nízka atraktivita regiónu pre nových zamestnávateľov

	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatok nehnuteľností vo vlastníctve obce pre potenciálnych investorov • Nedostatočná sieť vybudovaných cyklotrás či značených lesných cyklotrás pre rozvoj cykloturizmu • Absencia ubytovacích kapacít pre turistov na území obce • Nedostatočná koordinácia aktivít v oblasti rozvoja CR – potreba uceleného destinačného manažmentu Hnileckej doliny
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • Možnosti využitia alternatívnych zdrojov energie (fotovoltaika, tepelné čerpadlá, biomasa) • Využívanie programov podporujúcich zamestnanosť • Rozvoj rodinného a malého podnikania s dôrazom na využitie lokálnych zdrojov, napr. spracovanie dreva do konečných výrobkov • Zintenzívnenie spolupráce s okolitými obcami a združeniami na rozvoji služieb cestovného ruchu a spoločnej propagácii regiónu • Vytvorenie vhodných podnikateľských priestorov pre rozvoj malého podnikania (napr. formou coworkingových priestorov) • Rozvoj možností práce z domu bez potreby dochádzania do centier zamestnanosti • Rozvoj udržateľného turizmu a cykloturizmu naviazaného na prírodné a kultúrne atraktivity obce • Rozvoj služieb v oblasti cestovného ruchu • Zvyšujúca sa potreba služieb v oblasti starostlivosti o seniorov • Zriadenie sociálneho podniku na podporu zamestnávania znevýhodnených skupín obyvateľov 	<ul style="list-style-type: none"> • Odliv kvalifikovanej pracovnej sily • Vysoká inflácia a ceny energií znižujúca ekonomickú stabilitu domácností, podnikateľov aj samosprávy • Klesajúca ponuka pracovných príležitostí pre menej kvalifikovaných občanov najviac ohrozených chudobou • Nedostatočné podporné nástroje štátu na podporu zamestnávania a podnikania • Vysoká finančná náročnosť budovania novej turistickej infraštruktúry (napr. cyklotrasy) a limitované externé zdroje

3. STRATEGICKO-PROGRAMOVÁ ČASŤ

Strategická časť PHRSR obsahuje stratégiu rozvoja obce pričom vychádza z jej identifikovaných vnútorných špecifik i vonkajších vplyvov a určuje hlavné ciele a priority rozvoja obce pri rešpektovaní princípov regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého a udržateľného rozvoja územia.

3.1. Vízia obce Margecany do r. 2030

Vízia obce Margecany predstavuje želaný stav stavu obce v r. 2030, ktorý vychádza z predpokladu realizácie projektov a opatrení napĺňajúcich stanovené priority obce v strednodobom horizonte. Vízia má predstavovať realistický cieľový stav v prípade optimálnej implementácie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Margecany na roky 2023 – 2030.

Vízia:

Obec Margecany je rozvíjajúca sa obec so stabilizovaným počtom obyvateľov. Vďaka vhodným podmienkam pre rozvoj individuálnej bytovej výstavby, bohatej ponuke detských ihrísk, športovísk, modernej základnej školy s materskou školou a pestrým komunitným životom je atraktívna pre mladé rodiny. Obec zároveň poskytuje sociálne služby a vytvorené vhodné podmienky na aktívne trávenie voľného času odkázaných obyvateľov, najmä pre početnú populáciu obyvateľov v seniorskom veku. Územie obce sa vyznačuje kvalitnými verejnými priestormi s nízkou kriminalitou, početnou a funkčnou zeleňou. Jedným z pólov rozvoja obce je atraktívna VN Ružín bez odpadov na jej hladine a okolitých brehoch, ktorá poskytuje príjemné infraštruktúrne podmienky pre trávenie voľného času miestnych obyvateľov ako aj návštevníkov obce.

3.2. Ciele a priority rozvoja

Globálny cieľ: Zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce Margecany a vytvoriť podmienky pre ďalší udržateľný rozvoj obce

Tento globálny cieľ v sebe zahŕňa rozvoj sociálnych služieb pre seniorov a ohrozené skupiny obyvateľov, ako aj podmienky na bývanie a trávenie voľného času pre obyvateľov, s dôrazom na mladé rodiny. Súčasťou zvýšenie kvality života je aj skvalitnenie environmentálnych podmienok, zatraktívnenie VN Ružín, rozvoj odpadového hospodárstva a zvýšenie odolnosti na negatívne dopady zmeny klímy a dobudovanie technickej infraštruktúry v lokalitách s jej absenciou. Rastom celkovej kvality života v obci sa zvýši atraktívnosť obce a záujem o bývanie v Margecanoch, čím sa prispeje k demografickej stabilizácii obce. Zároveň sa zatraktívnením prírodného prostredia a dobudovaním rekreačno-turistickej infraštruktúry zvýši návštevnosť obce a vytvoria sa podmienky pre rozvoj lokálnej ekonomiky.

Globálny cieľ je rozdelený do štyroch tematických priorít a dielčích špecifických cieľov. Na realizáciu špecifických cieľov sú navrhnuté viaceré opatrenia. Definované opatrenia predstavujú najdôležitejšie typy aktivít potrebných na realizáciu na dosiahnutie globálneho cieľa a vízie obce. Tento zoznam však nie je konečný a je možné realizovať aj iné opatrenia na podporu špecifických cieľov, ktoré nie sú v dokumente jednoznačne uvedené, avšak tematický podporujú naplnenie stanovených cieľov. V implementačnej fáze PHRSR je potrebné stanovené opatrenia rozmeniť na špecifické aktivity, ktoré sa budú realizovať cez samostatné projekty.

Priorita 1: SLUŽBY OBČANOM

Špecifický cieľ 1.1: Rozvoj sociálnej starostlivosti a podpora ohrozeným skupinám obyvateľov

Opatrenia:

- podpora nájomného bývania pre ohrozené skupiny obyvateľov a mladé rodiny,
- služby na zabezpečenie starostlivosti o občanov v rodinnom prostredí (napr. opatrovateľská služba, smart náramky na monitoring zdravotného stavu)
- rozšírenie kapacity ambulantných sociálnych služieb pre seniorov formou výstavbou nového denného stacionára,
- pobytové sociálne služby pre zabezpečenie starostlivosti o seniorov (výstavba zariadení pre seniorov),
- zvýšenie dostupnosti služieb pre občanov s obmedzenou mobilitou (napr. dovoz obedov, sociálny taxík, bezbariérovosť obce),
- profesionalizácia posudkovej činnosti obce v oblasti sociálnych služieb,
- služby a poradenstvo pre občanov ohrozených chudobou,
- podpora rodín a zosúladovania osobného a pracovného života (napr. zriadenie centra voľného času, rozvoj ihrísk a športovísk, detské jasle).

Špecifický cieľ 1.2: Rozvoj bývania

Opatrenia:

- vytvorenie podmienok na rozvoj individuálneho bytovej výstavby,
- výstavba či podpora rozvoja nájomného bývania,
- zabezpečenie odvodu odpadových vôd a ich čistenie vo všetkých obývaných častiach obce,
- oddelenie zrážkových vôd od odpadových vôd pre efektívny chod ČOV.
- vybudovanie vodovodnej siete pre zabezpečenie kvalitnej a nezávadnej pitnej vody pre všetkých obyvateľov obce.

Špecifický cieľ 1.3: Zefektívnenie činnosti samosprávy a zvýšenie občianskej participácie

Opatrenia:

- zefektívnenie služieb obecného úradu občanom (napr. elektronizácia služieb, zvyšovanie odborných kapacít, orientácia na pomoc občanovi),
- rozvoj spolupráce s okolitými obcami a samosprávami Hnileckého regiónu, Košickým samosprávnym krajom a štátnou správou,
- rozšírenie investičných kapacít obce (napr. rozšírenie kapacít na prípravu a implementáciu projektov),
- zvýšenie participácie občanov na riadení vecí verejných a podpora aktívnej občianskej spoločnosti.

Špecifický cieľ 1.4: Skvalitňovanie podmienok pre rozvoj kultúry a podpora budovania identity obce

Opatrenia:

- podpora a rozvoj kultúrnych a komunitných podujatí v obci (napr. Margecianske fajnoty, Vitaj leto – dni obce),
- rozvoj kultúrnej a komunitnej infraštruktúry a služieb v obci (napr. obnova kultúrneho domu, rozvoj obecnej knižnice),
- obnova a rekonštrukcia historických a technických pamiatok v obci (napr. rekonštrukcia Margecianskeho tunela),

- podpora aktívnych občanov a občianskych združení aktívnych v rozvoji kultúry a komunitného života.

Špecifický cieľ 1.5: Zlepšenie dostupnosti a kvality vzdelávania

Opatrenia:

- modernizácia materiálo-technického vybavenia základnej školy, obnova vnútorných priestorov školy, modernizácia edukačných pomôcok, obnova školskej kuchyne,
- podpora mimoškolského vzdelávania, aktivít a krúžkov (napr. zriadenie školského klubu/CVČ),
- obnova a rozširovanie vonkajšieho areálu základnej školy s materskou školou, rozširovanie hracích, športových a edukačných prvkov v exteriéri.

Špecifický cieľ 1.6: Rozvoj podmienok pre športovanie a aktívne trávenie voľného času

Opatrenia:

- obnova a výstavba detských ihrísk,
- obnova a výstavba športovísk,
- podpora existujúcich športových klubov a športových podujatí,
- podpora rekreačnej infraštruktúry v okolí VN Ružín a extraviláne obce,
- podpora záujmových združení na podporu aktívneho trávenia voľného času.

Špecifický cieľ 1.7: Zvýšenie dostupnosti zdravotnej starostlivosti, podpora zdravého životného štýlu a zdravých podmienok na život

Opatrenia:

- rozvoj a modernizácia zdravotníckej infraštruktúry,
- stabilizácia a rozvoj zdravotníckeho personálu,
- znižovanie znečistenia prostredia s negatívnym vplyvom na zdravie obyvateľov, s dôrazom na čistotu ovzdušia,
- osvetové aktivity na podporu zdravého životného štýlu.

Špecifický cieľ 1.8: Zvyšovanie bezpečnosti verejných priestranstiev s dôrazom na pocit bezpečnosti najzraniteľnejších skupín obyvateľstva

Opatrenia:

- rozvoj kamerového systému v obci,
- rozširovanie a obnova verejného osvetlenia,
- odstraňovanie potenciálne nebezpečných lokalít a zvýšenie pocitu bezpečia, najmä žien a seniorov (napr. zintenzívnenie a doplnenie verejného osvetlenia, revitalizácia priestorov, zvýšenie verejného dohľadu a pohybu v lokalite),
- modernizácia systému civilnej ochrany a dobrovoľného hasičského zboru
- osвета medzi rôznymi skupinami obyvateľov na zníženie kriminality.

Priorita 2: LOKÁLNA EKONOMIKA A ZAMESTNANOSŤ

Špecifický cieľ 2.1: Rozvoj udržateľného cestovného ruchu

Opatrenia:

- rozširovanie ponuky turistických atraktivít s dôrazom na udržateľný turizmus a cykloturizmus, s dôrazom na rozvoj VN Ružín a histórie obce (folklór, baníctvo a pod.),

- rozvoj nových služieb a zvyšovanie kvality existujúcich služieb v oblasti cestovného ruchu,
- zlepšenie dostupnosti obce pre turistov,
- propagácia atraktivít obce v spolupráci s regionálnymi organizáciami destinačného manažmentu (napr. KOČR, MAS Hnilec, Hnilecká dolina online).

Špecifický cieľ 2.2: Podpora zamestnanosti a rozvoj podnikania

Opatrenia:

- podpora zamestnávania sociálne a ekonomických ohrozených obyvateľov,
- rozvoj sociálneho podnikania,
- vytvorenie zázemia so zvýhodnenými podmienkami pre podnikateľov,
- osвета a poradenstvo pre podnikateľov.

Priorita 3: ZELENŠIA OBEC

Špecifický cieľ 3.1: Efektívne odpadové hospodárstvo

Opatrenia:

- zvýšenie miery triedenia komunálneho odpadu,
- zhodnocovanie biologicky rozložiteľného odpadu v obci (napr. obecnou kompostárňou),
- zamedzenie znečistenia prostredia odpadmi, čistenie vodných tokov od naplaveného odpadu a odstraňovanie nelegálnych skládok odpadu,
- spolupráca s občianskym sektorom na zabezpečení čistoty VN Ružín a príľahlých brehov,
- zvyšovanie povedomia obyvateľov o znižovaní produkcie odpadu, jeho triedení a zhodnocovaní.

Špecifický cieľ 3.2: Uvedomelá reakcia na prebiehajúcu zmenu klímy

Opatrenia:

- zvyšovanie odolnosti (adaptácie) obce na aktuálne a prognózované negatívne dopady zmeny klímy (napr. dlhé obdobia sucha a horúčav, privalové zrážky a povodne),
- znižovanie vlastnej uhlíkovej stopy obce (mitigácia) (napr. znižovaním energetickej náročnosti budov, rozvojom verejnej zelene).

Priorita 4: EFEKTÍVNEJŠIA A KVALITNEJŠIA DOPRAVA

Špecifický cieľ 4.1: Zvyšovanie bezpečnosti všetkých účastníkov dopravy

Opatrenia:

- zvyšovanie bezpečnosti na cestách ich priebežnou opravou a obnovou,
- realizácia prvkov upokojenia dopravy (napr. spomaľovacie ostrovčeky na vstupe do obce),
- výstavba nových a obnova existujúcich chodníkov pre zvyšovanie bezpečnosti chodcov a zraniteľných účastníkov premávky,
- rozširovanie plôch statickej dopravy a ich efektívny manažment za účelom zvýšenia prehľadnosti na cestách a bezpečnosti premávky.

Špecifický cieľ 4.2: Rozvoj a zatraktívnenie udržateľnej osobnej dopravy

Opatrenia:

- rozvoj infraštruktúry na podporu cyklo dopravy v obci ako aj do susedných obcí,

- rozvoj verejnej osobnej dopravy a dostupnosti okrajových častí obce (napr. zachovanie zastavovania rýchlíkov, harmonizácia vlakových a autobusových spojov).

3.3. Merateľné indikátory dosahovania cieľov

Indikátory majú pomôcť priebežnému a merateľnému monitorovaniu napĺňania stanovených cieľov rozvoja obce. Sledovaním napĺňania stanovených indikátorov sa získa prehľad o priebežnom napĺňaní alebo nenapĺňaní priorít rozvoja obce. Na základe týchto dát môže následne vedenie obce uskutočniť potrebné kroky na zlepšenie implementácie PHRSR alebo pokračovať v dobre začatých procesoch.

Tabuľka 4: Zoznam merateľných indikátorov

Priorita rozvoja	Názov indikátora	Počiatkový stav	Cieľový stav (r. 2030)	Zdroj dát
Globálny cieľ	I0.1 Počet obyvateľov obce	1 864	1 900	Evidencia obce
Globálny cieľ	I0.2 Podiel predproduktívnej zložky populácie (0-14 r.)	11,03 %	12,5 %	Datacube ŠÚ SR, 1.1.1.5 Bilancie podľa veku
1. Služby občanom	I1.1 Počet občanov, ktorým je poskytovaná sociálna služba	198	230	Evidencia obce
1. Služby občanom	I1.2 Počet verejne prístupných športovísk a detských ihrísk v obci	9	12	Evidencia obce
2. Lokálna ekonomika a zamestnanosť	I2.1 Miera evidovanej nezamestnanosti	2,9 %	2,7 %	ÚPSVaR
3. Zelenšia obec	I3.1 Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu	64,79 %	75 %	Ročný výpis úrovne vytriedenia (ODPADservis s.r.o.)
4. Efektívnejšia a kvalitnejšia doprava	I4.1 Počet nových úsekov so zvýšenou bezpečnosťou účastníkov dopravy	1	4	Evidencia obce

4. REALIZAČNO-FINANČNÁ ČASŤ

4.1. Zásobník projektov

Zásobník projektov obce Margecany na roky 2023-2030 predstavuje prehľad plánovaných projektových zámerov, ktorých realizáciou sa má prispieť k naplneniu stanoveného globálneho cieľa obce do r. 2030.

Aktuálny zásobník projektov nepredstavuje súhrn všetkých možných realizovateľných projektov, ani zoznam projektov, ktorých realizáciou sa podarí naplno zabezpečiť stanovených cieľov. Ide zoznam projektových zámerov, ktoré je obec aktuálne považuje za realizovateľné a aspoň čiastočne rozpracované vo forme zámeru. Zásobník projektov má predstavovať živý a flexibilný prehľad projektových zámerov, ktorý sa môže v priebehu rokov aktualizovať a dopĺňať o nové projektové zámery, ktoré sú v súlade so stanovenými prioritami rozvoja obce.

4.2. Akčný plán

Akčný plán (AP) slúži ako implementačný a monitorovací nástroj PHRSR a obsahuje prehľad prebiehajúcich a plánovaných aktivít (projektov, projektových zámerov a projektových ideí), ktoré súvisia s napĺňaním cieľov obce do r. 2030, avšak už sú v určitej fáze realizácie v nasledujúcich troch rokoch. Ide teda o konkrétny krátkodobý plánovaco-implementačný nástroj rozvoja obce, ktorý má mať priame prepojenie aj na programový rozpočet samosprávy. Keďže ide o prehľad konkrétnych aktivít na obdobie n+2 rokov, je vhodné jeho prípravu časovo a obsahovo koordinovať s prípravou programového rozpočtu obce.

Akčný plán obsahuje minimálne nasledujúce informácie:

- názov aktivity,
- zaradenie pod príslušnú prioritu / špecifický cieľ
- predpokladaný zdroj financovania,
- predpokladané výdavky na realizáciu aktivity,
- predpokladaný termín realizácie,
- fáza pripravenosti aktivity, resp. popis aktuálneho stavu realizácie v sledovanom čase.

Samotný Akčný plán obce Margecany na nasledujúce obdobie (r. 2024-2026) by mal primárne vychádzať z projektového zásobníka PHRSR a mal byť vytváraný a schvaľovaný súbežne s programovým rozpočtom obce na dané obdobie.

Súčasťou Akčného plánu majú byť aktivity a projektové zámery, ktoré sú významné z pohľadu rozvoja obce a je potrebné ich systematicky monitorovať a odpočtovať v rámci vyhodnocovania plnenia PHRSR. Súčasťou AP nemajú byť aktivity bežnej údržby obce (bežná starostlivosť o zeleň, lokálna oprava poškodeného chodníka/cesty a pod.), ktoré nemajú podstatný význam na dosahovanie stanovených cieľov, či nesúvisia s inou významnou aktivitou obce.

4.3. Monitorovanie a vyhodnocovanie PHRSR

Systém monitorovania slúži pre účely hodnotenia implementácie PHRSR a to na základe vyhodnotenia zvolených ukazovateľov plnenia priorít a cieľov stratégie. Využíva sa pri tom systém zadefinovaných ukazovateľov ku jednotlivým cieľom, ktoré majú určené cieľové hodnoty.

Monitorovacia správa za predchádzajúci kalendárny rok implementácie PHRSR sa predkladá každoročne na rokovanie obecného zastupiteľstva do 30.6. daného roka (správa za rok n sa predkladá

v roku n+1). Súčasťou monitorovacej správy je odpočet napĺňania merateľných indikátorov dosahovania cieľov, odpočet plnenia Akčného plánu s krátkym popisom postupu v jednotlivých úlohách a Aktualizovaný Akčný plán na nasledujúce 3 roky s aktualizáciou časového či finančného rámca a stavu pripravenosti. V prípade potreby významnejších zmien je vhodné odpočtovať a aktualizovať Akčný plán aj pri schvaľovaní programového rozpočtu v jednotlivých rokoch.

Záverom by mala monitorovacia správa identifikovať prípadnú potrebu aktualizácie samotného PHRSR a navrhnúť jej spracovanie alebo v prípade zásadných zmien aj navrhnúť spracovanie nového PHRSR.

4.4. Spôsob aktualizácie PHRSR

Aktualizácia stratégie je organickou súčasťou jej implementácie a vytvára z nej moderný, otvorený a flexibilný dokument. Súčasťou procesu aktualizácie je systematický zber a vyhodnocovanie podnetov od obyvateľov a subjektov pôsobiacich na území obce, sledovanie prichádzajúcich príležitostí i hrozieb, ako aj výskyt nových skutočností, ktoré neboli známe v čase tvorby stratégie známe. Periodicita aktualizácie závisí od zistení procesu monitoringu a vyhodnocovania, resp. od potreby reagovať na zásadný odborný, legislatívny, politický, či strategický podnet.

Na základe predchádzajúcich skúseností je odporúčané zväziť aktualizáciu PHRSR po cca 3-4 rokoch od jeho schválenia.

POUŽITÉ INFORMAČNÉ ZDROJE

CE-Traffic, a.s. *Stratégie udržateľného rozvoja cestovného ruchu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027*. Košický samosprávny kraj, 2022. Dostupná na internete: <<https://web.vucke.sk/sk/kompetencie/cestovny-ruch/koncepcia-rozvoja-cestovne-ruchu-ksk.html>>.

ESPRIT, s.r.o at Ústav krajinnej ekológie SAV. *Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Gelnica*. SAŽP, 2019.

Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy. *Hospodárenie obcí*. INEKO, 2023. Dostupné na internete: <<http://www.hospodarenieobci.sk/>>.

Lapin M. et al. *Klimatické oblasti in Atlas krajiny Slovenskej republiky*. Slovenská agentúra životného prostredia, 2022. Dostupné na internete: <<https://app.sazp.sk/atlassr/>>.

LUBYOVÁ, M., FILČÁK, R. *Globálne megatrendy: hodnotenie a výzvy z pohľadu Slovenskej republiky*. Bratislava: Centrum spoločenských a psychologických vied, Slovenská akadémia vied, 2016. Dostupné na internete: <https://www.prog.sav.sk/wp-content/uploads/Global_Megatrends_from_Slovak_Point_of_View_06.pdf>.

Mapy Google, r. 2023. Dostupné na internete: <<https://www.google.sk/maps>>.

Mapy.cz, r. 2023. Dostupné na internete: <<https://www.mapy.cz>>.

MATIOVÁ, Z., et al. *Analýza rizika znečisteného územia. Prieskum pravdepodobnej environmentálnej záťaže Malá Lodina - VD Ružín*. Skupina dodávateľov "ENVIRONEDGE", 2015.

Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR. *Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja*. Verzia: 1.0.4. MIRRI SR, 2022. Dostupné na internete: <<https://www.mirri.gov.sk/sekcie/regionalny-rozvoj-2/metodicke-a-koncepcne-materialy/index.html>>.

Obec Margecany. *Komunitný plán sociálnych služieb obce Margecany 2018-2022*. Dostupné na internete: <https://www.margecany.sk/modules/file_storage/download.php?file=e33e1069%7C291&inline=1>.

Obec Margecany. *Program rozvoja obce MARGECANY 2016+*. Verzia 1.2. Margecany, 2018. Dostupné na internete: <<https://www.margecany.sk/obec/rozvoj/program-rozvoja-obce-margecany-2016/>>.

Obec Margecany. *Územný plán obce v znení Zmien a doplnkov č. 1 – 3*. Dostupné na internete: <<https://www.margecany.sk/obec/rozvoj/uzemny-plan/>>.

ROSIČOVÁ, K. et al. *Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030), Úvod, Analytická časť, SWOT analýza*. Košický samosprávny kraj, 2022. Dostupné na internete: <<https://web.vucke.sk/sk/uradna-tabula/rozvoj-regionu/phrsr-ksk-roky-2022-2027/>>.

Slovenská agentúra životného prostredia. *Enviroportál: Register environmentálnych záťaží*. Dostupné na internete: <<https://envirozataze.enviroportal.sk/Mapa/index.htm?lng=sk>>.

Slovenská agentúra životného prostredia, Enviroportál – Informačný systém environmentálnych záťaží. Dostupný na internete: <<https://envirozataze.enviroportal.sk/>>.

Súkromná základná umelecká škola Margecany. Dostupné na internete: <<http://www.szusmargecany.sk/>>.

Štatistický úrad SR. *Datacube: 1.1 Obyvateľstvo*. Dostupné na internete: <https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7101mr/v_om7101mr_00_00_00_sk>.

Štatistický úrad SR. *Datacube: 4.1 - Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybárstvo. Výmera územia, využitie pôdy[pl5001rr]*. Dostupné na internete: <https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/pl5001rr/v_pl5001rr_00_00_00_sk>.

Štatistický úrad SR. *Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021*. Dostupné na internete: <<https://www.scitanie.sk/>>.

Štátna ochrana prírody SR. *Zoznam osobitne chránených častí prírody SR*. Dostupné na internete: <<https://data.sopsr.sk/chranene-objekty/>>.

ŠTEINER et al. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Spišská Nová Ves na roky 2023-2030. Karpatský rozvojový inštitút, 2022. Dostupné na internete: <<https://www.spisskanovaves.eu/hladam-info/strategicke-rozvojove-dokumenty/Program-hospodarskeho-rozvoja-a-socialneho-rozvoja-mesta-spisska-nova-ves-2023-2030-2035>>.

ŠTUPÁKOVÁ, V. *Koncepcia budovania kostrovej siete cyklistických trás v Košickom kraji*. Košický samosprávny kraj. 2017. Dostupné na internete: <<https://web.vucke.sk/sk/kompetencie/cestovny-ruch/cykloturistika.html>>.

Úrad práce sociálnych vecí a rodiny SR

Ústav krajinnej ekológie SAV. *Biotické zložky prírodného prostredia, súčasná krajinná štruktúra, hodnotenie biotopov, návrhy RÚSES*. 2020.

Základná škola s materskou školou. *Správa o výchovno-vzdelávacej činnosti, jej výsledkoch a podmienkach za školský rok 2021/2022*. Dostupná na internete: <<https://zsmargecany.edupage.org/sprava/>>.

Príloha č. 1: Zásobník projektových zámerov obce Margecany na roky 2023-2030

ID	Projektový zámer	Súlad so špecifickými cieľmi PHRSR	Bližší popis projektového zámeru
1	Denný stacionár Margecany	1.1	Vybudovanie nového Denného stacionára Margecany v časti obce Olše (v rámci nového stavebného obvodu Pod horou) pre rozšírenie kapacít ambulantných sociálnych služieb obci potrebných pre výrazne narastajúci počet seniorov v obci.
2	Zariadenia pre seniorov (pobytové)	1.1	Zariadenia dvoch pobytových zariadení pre seniorov komunitného charakteru s max. kapacitou 12 osôb (spolu 24) pre zabezpečenie potrebnej starostlivosti pre seniorov odkázaných na starostlivosť iných osôb.
3	Terénna opatrovateľská služba	1.1	Pokračovanie a rozšírenie terénnych opatrovateľských kapacít v obci pre zabezpečenie potrebnej starostlivosti o občanov v ich domácom/rodinnom prostredí.
4	Smart monitoring zdravia seniorov	1.1	Na monitorovanie a zabezpečenie zdravia seniorov odkázaných na pomoc iných osôb, ktorí chcú zostať vo svojom rodinnom prostredí sa zakúpia smart náramky, ktoré budú monitorovať ich zdravotný stav. V prípade náhleho zhoršenia zdravotného stavu, či spadnutia klienta vyše náramok informáciu poverenej osobe (napr. terénnej opatrovateľke s pohotovostnou službou), ktorá overí stav klienta a v prípade potreby mu pomôže alebo privolá lekársku pomoc. Cieľom je zabezpečiť dohľad na seniormi, ktorí nemajú záujem o celodennú starostlivosť v pobytovom zariadení sociálnych služieb.
5	Zriadenie materského centra	1.1	Vytvorenie priestoru pre stretávanie sa a trávenie voľného času rodičov na materskej/rodičovskej dovolenke. Vytvorený priestor materského centra podporí inklúzie rodičov na materskej/rodičov dovolenke do spoločnosti a bude jedným z motivačných prvkov na sťahovanie sa mladých ľudí/rodín do obce, čím sa prispeje k demografickej stabilizácii obce.
6	Zriadenie detských jasí	1.1	Cieľom vytvoriť podmienky pre zosúladenie pracovného a rodinného života obyvateľov zriadením detských jasí.
7	Pod Horou – verejná kanalizácia	1.2	Vybudovanie kanalizácie do novej rozvojovej časti obce. Realizácia sa bude prebiehať vo viacerých etapách.
8	Pod Horou - zachytávanie zrážkovej vody z komunikácií, zelené adaptačné prvky na zachytávanie vody a stabilizáciu svahov	1.2	Cieľom je minimalizovať škody spôsobené extrémnymi prejavmi počasia - privalové dažde a zároveň zadržiavať vodu v krajine, zlepšiť mikroklimu lokality postupným vyparovaním zadržanej/vsiaknutej vody z krajiny.
8	Pod Horou - verejný vodovod	1.2	Vybudovanie novej vodovodnej infraštruktúry do novej rozvojovej časti obce a zabezpečiť dodávku kvalitnej pitnej vody pre obyvateľov obce. Realizácia sa bude prebiehať vo viacerých etapách.
9	Pod Horou – NN sieť, verejné osvetlenie a miestny rozhlas	1.2	Vybudovanie elektrickej siete nízkeho napätia, verejného osvetlenia a miestneho rozhlasu do nového stavebného obvodu Pod Horou.
10	Pod Horou – cesty a chodníky	1.2	Vybudovanie prístupovej komunikácie do novej rozvojovej časti obce. Realizácia sa bude prebiehať vo viacerých etapách.

11	Pod Horou – občianska vybavenosť	1.2	Vybudovanie detského ihriska a doplnkovej občianskej infraštruktúry.
12	Rozšírenie inžinierskych sietí a miestnej komunikácie – lokalita Drevoskládka	1.2	Vybudovať potrebnú dopravnú a technickú infraštruktúru pre zabezpečenie rozvoja obce novou bytovou zástavbou.
13	Revitalizácia vodovodu Rolova Huta (studňa, úpravňa vody)	1.2	V Rolovej Hute sa nenachádza verejný vodovod s vlastným kontrolovaným zdrojov vody. Väčšina obyvateľov je napojená na vodovodnú sieť napojenú na zdroj vody z miestneho prameňa (povrchové vody). Zdroj však nespĺňa štandardy pitnej vody a je upravovaný iba mechanickou filtráciou. Je potreba vybudovania obecnej studne s úpravňou vody a rozvodmi vody.
14	Výstavba ČOV a stokovej siete Rolova Huta	1.2	V časti Rolovej Huty sa nachádza stará železničarska stoková sieť, ktorá však nie je udržiavaná a ústi do zbernej nádoby, ktorá však nie je odčerpávaná a presakuje do podlažia. Cieľom ochrana životného prostredia a kvality vôd Ružína prostredníctvom vybudovania stokovej siete v celej časti Rolovej Huty a vlastnej čistiarne odpadových vôd.
15	Rekonštrukcia kanalizácie Olše - oddelenie dažďových a balastných vôd	1.2	Vybudovaním samostatnej siete na odvod zrážkovej vody (dažďovej kanalizácie) odľahčiť stokovú kanalizačnú sieť a zabezpečiť optimálne fungovanie ČOV.
16	Podpora a rozvoj odborných kapacít OÚ Margecany (projektový manažér, sociálna oblasť)	1.3	Zabezpečiť kontinuálny a udržateľný rozvoj obce s pomocou rozvoja podporných personálnych kapacít obce.
17	Elektronické služby občanom	1.3	Cieľom je zabezpečovať kvalitné a adresné služby pre občanov bez nutnosti návštevy obecného úradu a vypĺňania/zasielania papierových dokumentov.
18	Digitálny informačný panel	1.3	Zámerom je osadenie digitálneho LED informačného panela na informovanie občanov o diani v obci a plánovaných aktivitách a podujatiach v obci.
19	Organizácia kultúrnych podujatí regionálneho významu (napr. Margecianske fajnoty)	1.4	Cieľom podujatí je prezentácia tradičných remesiel a zvykov regiónu s bohatým kultúrnym a spoločenským programom. Prostredníctvom podujatí sa propaguje región medzi návštevníkmi z košického ale aj prešovského kraja.
20	Rekonštrukcia kultúrneho domu	1.4	Predmetom projektu je modernizácia a podpora udržateľnosti obecného kultúrneho domu. V rámci rekonštrukcie sa prevedie demontáž nefunkčných a problémových stavebných súčastí (vzduchotechnika, osvetlenie, elektroinštalácia...) a osadia sa na nové prvky - vzduchotechnika s rekuperáciou tepla, nové osvetlenie a nový podhľad.
21	Obnova technickej pamiatky Margecianský tunel	1.4	Zabezpečenie ochrany a hodnoty technickej pamiatky Margecianský tunel a ochrana zdravia a majetku návštevníkov tunela.
22	Rekonštrukcia komunikácii v technickej pamiatke Margecianský tunel, vrátane odvodnenia (vozovka a chodníky)	1.4	Zámerom je zvýšiť bezpečnosť a komfort návštevníkov tunela reorganizáciou dopravy - cestná vozovka bude situovaná na jednu stranu tunela a rozšírený chodník bude tvoriť druhú stranu tunela. Súčasťou rekonštrukcie bude vypsávanie a odvodnenie komunikácii.

23	Modernizácia materiálo-technického vybavenia a priestorov základnej školy	1.5	Skvalitnenie podmienok na vyučovanie pre žiakov ZŠ rekonštrukciou vnútorných priestorov školy a modernizáciou technického a edukačného vybavenia školy.
24	Rekonštrukcia športového ihriska pred areálom TJ Lokomotíva (nový povrch, mantinely, a i.)	1.6	Stavebnými úpravami sa zrealizuje nové atypické multifunkčné ihrisko rozmerov 22x54 m s umelým trávnatým povrchom s mantinelmi a s ochrannými sieťami. V jarnom, letnom a jesennom období bude určené na hru a tréning kolektívnych športov - futbal, volejbal a v zimnom období sa vytvorenie ľadovej plochy na ploche ihriska vytvorí podmienky pre verejné korčuľovanie a ľadový hokej. Umiestnenie ihriska je pred futbalovým ihriskom.
25	Školský bežecká okruh	1.6	Cieľom je vybudovanie atletického okruhu za účelom zlepšenia športovej infraštruktúry a zvýšenia motivácie obyvateľov obce športovať a podporovať zdravú životosprávu. Cieľom je vybudovanie atletického okruhu okolo multifunkčného ihriska pri areáli základnej školy, aby bol využiteľný aj v rámci telovýchovných aktivít školy.
26	Rekonštrukcia a zateplenie tribúny TJ Lokomotíva	1.6	Cieľom je vytvoriť dôstojné a bezpečné podmienky pre športovcov ako návštevníkov športových podujatí, a tým zvýšiť záujem mladých a širokej verejnosti o šport a zdravý životný štýl. Z dôvodu zlého technického stavu je potrebné dokončiť vnútornú rekonštrukciu šatní a chodieb objektu ako aj vonkajšiu časť objektu určenú na sedenie návštevníkov športového podujatia a realizovať zateplenie objektu.
27	Revitalizácia skateparku s rozšírením o street workoutovú zostavu	1.6	Cieľom je vytváranie kvalitných športovej infraštruktúry aj pre deti a mládež, pre rozvoj zdravého životného štýlu a komunitného života.
28	Vybavenie posilňovne DHZO	1.6	Zámerom je spoločne naplniť potreby hasičského zboru na vybudovanie posilňovne a potrieb obyvateľov na rozvoj športových príležitostí vytvorením posilňovne v rámci hasičskej zbrojnice, ktorá bude prístupná širšej verejnosti.
29	Pumptracková dráha v Margecanoch	1.6	Vytvoriť dostatočné a rôznorodé podmienky na športové vyžite najmä pre deti a mládež. Zámerom je podporovať zdravý životný štýl mládeže, športovanie a zmysluplné trávenie voľného času.
30	Výstavba detského ihriska v Rolovej Hute	1.6	Zámerom je vybudovanie inkluzívneho detského ihriska na začiatku Rolovej Huty v zmysle projektovej dokumentácie spracovanej MPSVaR SR v rámci projektov RODINKA.
31	Výstavba a obnova detských ihrísk v obci	1.6	V rámci podpory mladých rodín s deťmi a aktívneho trávenia voľného času detí a mládeže je zámerom obnova a rozširovanie detských ihrísk v obci. Potrebná je obnova detského ihriska v centre obce pri základnej škole a plánovaná výstavba nových detských ihrísk v Rolovej Hute a v časti Olše alebo Pod horou.
32	Centrum integrovanej zdravotnej starostlivosti Margecany	1.7	Zámerom je vytvoriť také zázemie pre poskytovanie primárnej zdravotnej starostlivosti, vďaka čomu bude dostupnejšia a uľahčí pacientom k nej prístup. Zlepšia sa tak aj pracovné podmienky pre samotných lekárov a ostatný zdravotnícky personál.
33	Rozšírenie verejného osvetlenia	1.8	Rozšírenie verejného osvetlenia do lokalít, ktoré v súčasnosti nie sú dostatočne osvetlené. Návrhom je realizácia osvetlenia primárne solárnymi LED lampami. Navrhované lokality: ul. Bystrá smerom do záhradkárskej oblasti, ul. Rolová (od Karenu k tunelu).
34	Revitalizácia verejných priestranstiev, vrátane rozširovania kamerového systému	1.8	Zámerom je zvýšiť bezpečnosť chodcov vybudovaním a revitalizáciou chodníkov a revitalizáciou ciest na ul. Partizánska, Olše, Školská, Prešovská. Súčasťou projektu by bola aj revitalizácia ulíc - napr. výsadba zelene, osadenie mobiliáru (lavičky, smetné koše) a rozšírenie kamerového systému pre zvýšenie bezpečnosti obyvateľov.

35	Čistenie brehov a vodnej hladiny VN Ružín	2.1	VN Ružín je najvýznamnejším turistickým lákadlom regiónu, avšak jej potenciál nie je dostatočne využitý. Dôvodom je najmä znečistenie vodnej hladiny a brehov Ružína naplaveným odpadom a neupravené a zarastené brehy náletovými drevinami, v ktorých sa zachytáva odpad. Výsledkom je degradovaný vizuálny zážitok návštevníka pri pohľade na vodnú nádrž a jej okolie.
36	EcoRelax Point	2.1	Hlavným cieľom je prostredníctvom rozvoja cyklistickej a oddychovej infraštruktúry rozvíjať ponuku ekoturistických atraktivít v Hnileckom regióne. Zámerom je vybudovanie sauny v prírode s okolitou rekreačnou infraštruktúrou (cykloaltánok a nabíjačkou na elektrobicykle, ohnisko, veža pre deti) a príjazdovou cyklotrasou.
37	Cyklotrasa Margecany - Štefanska Huta (Hornádska cyklomagistrála)	2.1	Cieľom je nadviazať na úsek cyklotrasy ústiaci pri priechode pre chodcov pri poľnohospodárskom areály smerom na Štefanskú Hutu. Trasa pokračuje cez poľnohospodárske družstvo a lúky k toku Hornádu. Lávkou cez Hornád sa dostane do valu bývalej košicko-bohumínskej železničnej trate a bude prechádzať cez 2. lávku cez Hornád s využitím pôvodných pilierov železničného mosta zbúraného počas 2. svetovej vojny. V tejto lokalite vznikne photopoint na scenériu Hornádu s historickými piliermi mosta
38	Dobudovanie komunikácie pre cyklistov a peších v rámci Hornádskej cyklomagistrály (vetva D), úsek od Margecian k cintorínu v Margecanoch	2.1	Zámerom je komplementárne sa napojiť na investíciu KSK s výstavbou Komunikácie pre peších a cyklistov v úseku medzi kostolom a cintorínom v Margecanoch - k vybudovanej konštrukcii KSK dobudovať cyklotrasy od mosta na začiatku Margecian a potom smerom k poľnohospodárskemu areálu.
39	Rozvoj banského turizmu v Rolovej Hute	2.1	Zámerom je oživiť banskú minulosť Rolovej Huty a vytvoriť turistický cieľ s tematikou baníctva a hutníctva.
40	Bike sharing pri Ružíne pri železničnej stanici	2.1	Vybudovanie siete požičovne bicyklov za účelom rozvoja cykloturistiky a zatraktívnenie okolia VN Ružín a Hnileckej doliny pre rekreačných cyklistov a návštevníkov.
41	Budovanie mól na Ružíne a cesty sv. Petra	2.1	Zatraktívnenie lokality VN Ružín a priľahlého okolia prostredníctvom odstránenia nelegálnych objektov a vytvorenie tematickej cesty sv. Petra s vybudovaním typizovaných rybárskych prístreškov a mól pre rybárov a vodných turistov/športovcov (člnkárov).
42	Vybudovanie oddychovo-rekreačnej infraštruktúry na brehu Ružína	2.1	Zámerom je vybudovanie oddychovej infraštruktúry na brehu VN Ružín, ktorá by slúžila miestnym obyvateľom ako aj návštevníkom obce na posedenie pri vode. Zámerom je vytvorenie vizuálne a architektonicky príťažlivej a funkčnej infraštruktúry, ktorá by zatraktívnila obec.
43	Cyklotrasa od Lávky cez Ružín po Prešovskú ul.	2.1	Rozvoj turizmu v okolí VN Ružín skvalitnením prístupovej cesty k Lávke cez Ružín a napojenie Lávky cez Ružín na Hornádsku cyklomagistrálu prechádzajúcu v obci po Prešovskej ulici. Súčasťou projektu je aj vybudovanie oddychovej cykloinfraštruktúry vo forme cyklopointu, alebo cykloaltánku.
44	Značenie horských cyklotrás v okolí obce	2.1	V okolí obce sa nachádza viacero lesných ciest, ktoré sú v súčasnosti využívané na horskú cyklistiku. Tieto cesty však nie sú značené a teda ani zaznačené v cyklistických mapách. Zámerom je v spolupráci s vlastníkmi a užívateľmi pozemkov vyznačiť vhodné lesné cesty systémom cykloturistického značenia. Vhodné lokality sú napr. lesy smerom na Roháčku a Kluknavu, či lesy ponad VN Ružín a Rolovu Hutu.
45	Vyhliadková veža na Hôrke	2.1	Využitie turistického a rekreačného potenciálu lokality, ktorá je zatiaľ nevyužívaná. Realizáciou projektu by sa vybudoval Lesopark s vyhliadkovou vežou ponad stromy s výhľadom na sútok Hnilca a Hornádu (začiatok VN

			Ružín), údolie VN Ružín, margeciasky kostol, kopce Volovských vrchov a Čiernej Hory a obec Margecany. Súčasťou vybudovaného Lesoparku bude aj tematicky náučný chodník prepájajúci zastavanú časť obce, vrchol Hôrky a Lávkou cez Ružín. Obnovili by sa chodníky pre chodcov a cyklistov, doplnil by sa mobiliár (lavičky, koše a pod.).
46	Vybudovanie turistických ubytovacích kapacít	2.1	V regióne sa nachádza veľmi málo ubytovacích kapacít pre turistov a v obci Margecany sa nenachádzajú žiadne. V centre obce sa nachádza obecná budova, ktorá by po potrebnej rekonštrukcii mohla poskytovať ubytovacie kapacity s potrebnou infraštruktúrou.
47	Výstavba rekreačného strediska pri Ružíne (Počkaj / Podstupová)	2.1	Ružín je najvýznamnejším turistickým lákadlom regiónu, avšak jej potenciál nie je dostatočne využitý. Jedným z dôvodov je aj nedostatočná turistická a rekreačná infraštruktúra pri Ružíne - móla, požičovňa lodí a vodných bicyklov, športoviská, gastro prevádzky, ubytovacie kapacity, hygienické zariadenia a pod.
48	Obnova ciest v rekreačnej oblasti Kozinec	2.1	Zvýšiť atraktivitu rekreačnej oblasti Margecany–Kozinec pre poskytovateľov a užívateľov športových/turistických služieb a zvýšiť návštevnosť lokality rozvojom jej rekreačno-športového potenciálu prostredníctvom revitalizácie (vyasfaltovanie) jedinej prístupovej cesty a miestnych komunikácií v rekreačnej oblasti.
49	Digitálny model Margecianskeho tunela a pôvodnej zástavby Margecian a Rolovej Huty	2.1	Zámerom je digitalizácia archívnych fotografií Margecian a Rolovej Huty, ako aj podkladov z výstavby Margecianskeho tunela a vytvorenie modelu pôvodnej zástavby obce pred výstavbou VN Ružín. Na spracovanie modelu môže byť využitá technológia rozšírenej alebo virtuálnej reality na zvýšenie interaktivity a atraktivity pre mladšiu generáciu a ako aj návštevníkov obce.
50	Obecný sociálny podnik - materiálo-technické vybavenie	2.2	Cieľom je transformovať časť technického úseku obce a vybudovať sociálny podnik, ktorý by zabezpečovať stavebné a technické potreby obce a podporoval ďalšie zamestnávanie zdravotne a sociálne znevýhodnených uchádzačov práce. Súčasťou je taktiež vybavenie sociálneho podniku strojovým a materiálovým vybavením, aby mohol realizovať stavebné a technické práce pre obce, jej obyvateľov ako aj iných účastníkov trhu.
51	Výstavba obecnej malej kompostárne	3.1	Cieľom je zhodnotiť vyzbieraný biologický rozložiteľný odpad na obecnom kompostovisku (hroble) a zabezpečiť jeho možné ďalšie využitie obcou či jej obyvateľmi na skvalitnenie úrodnosti pôdy.
52	Využívanie obnoviteľných zdrojov energie vo verejných budovách (KD, OcÚ, ZŠsMŠ, obecné bytovky)	3.2	Cieľom je modernizovať vykurovacie systémy a systémy dodávky elektrickej energie vo vybraných verejných budovách - obecný úrad a základná škola, obecné bytovky a pod., znížiť negatívne environmentálne dopady modernizáciou systémov a zvýšiť sebestačnosť samosprávy pri zabezpečení dodávok elektrickej energie. V našich podmienkach sa javí ako vhodná forma využitie tepelných čerpadiel na vykurovanie v kombinácii s fotovoltaickými panelmi na výrobu elektrickej energie.
53	Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice	3.2	Dokončenie rekonštrukcie objektu hasičskej zbrojnice za účelom zabezpečenia riadnej prevádzky poskytovania záchranných služieb miestnym dobrovoľným hasičským zborom. Potrebné je ešte dokončiť zateplenie budovy a rekonštrukciu vnútorných priestorov na prvom nadzemnom podlaží.
54	Protipovodňové opatrenia mimo vodného toku pre lepšie zachytávanie dažďových vôd v krajine	3.2	Cieľom je zvýšiť zachytávanie zrážkovej vody v území a minimalizovať nepriepustné zastavené plochy za účelom ochrany obce pred privalovými povrchovými povodňami. Súčasne sa zvýši retenčná kapacita krajiny a zvýši ochladzovanie krajiny výparom zadržanej vody. Medzi plánované opatrenia patria napr. rekonštrukcia nepriepustného parkoviska pri cintoríne na vodopriepustnú parkovaciu plochu, rekonštrukcia asfaltových

			chodníkov na vodopriepustné povrchy, budovanie remízok, zasakovacích rygolov a prielah, dažďových záhrad, zberných jazierok v obci a pod.
55	Zachytávanie a využívanie dažďovej vody z verejných priestranstiev a komunikácii v časti Olše	3.2	Pre zamedzenie vzniku škôd spôsobených dažďami je potrebné realizovať vodozádržné opatrenia - zasakovacie rigoly, prielaha, dažďové jazierka, zachytávanie vody z komunikácii a pod. Pre spomalenie a zníženie odtoku zrážkovej vody z povrchu a minimalizáciu vsakovania do kanalizácie. Zamedzením priveľkého odvodu zrážkovej vody do stokovej siete sa zabezpečí správna funkčnosť ČOV a ochrana kvality vody vo VN Ružín.
56	Koridor pre peších a cyklistov popri Ružíne	4.1	Zámerom je vybudovanie chodníka pre peších a cyklotrasy popri železnici v úseku od križovatky ul. Prešovská – Rolová po Margeciánsky tunel. Z dôvodu komplikovaných vlastníckych a technických pomerov a vysokým investičným nákladom plánuje obec zabezpečiť realizáciu projektu nepriamo, v rámci budúcej modernizácie železničnej trate ako vyvolanú investíciu ŽSR.